48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1107 Կ ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐ 4/17 1905 12 ՁԻԼՀԻՋԱԷ 1322 — 4 ՆՈՒՊՄԱԹ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ԾԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաղը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկունների Էֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐՊՔ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس قریم
اداره‌خانهسی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջազգային յարաբերութիւնները հեռի են անկեղծ մտերմութենէ մը, և ասոնց բարեկամութիւնն անգամ կախաց կամաց կը խախտի, ինչպէս հակադրեցաւ այն վերջին դէպքէն՝ զոր ծանուցինք արդէն մեր ընթերցողներուն։

Լոնտոնի Մովային Բարձրագոյն Խորհուրդին անդամներէն Մր. Լի բանախօսութեան մը մէջ բացարձակապէս յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք է իր նաւային ոյժերը աւելցնէ և պատրաստ պահէ Հիւսիսային Ծովուն մէջ, որտե՞ղ դէմ, — անշուշտ Գերմանիոյ դէմ։ Հիւսիսային Ծովուն մէջ Անգլիա Գերմանիայէն զատ ուրիշ պատնական թշնամի չի կրնար ունենալ։

Ինչ խաղաղութեան մէջ ցին, Անգլիոյ մէկ բարձրագոյն պաշտօնատարին այս ժամանակ յայտարարութիւնը իսկոյն արձագանգ գտաւ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, և որքան որ Պերլինի անգլիացի դեսպանը փութաց թէ՝ Վիլհէլմ կայսեր և թէ գերման կառավարութեան հարկ եղած բացատրութիւնները տալ խաղաղասիրական դիտաւորութեամբ բայց գերման հանրային կարծիքը սաստիկ գրգռուած է, և փոխանակուած պաշտօնական մեկնութիւնները չեն կրնար փոխել սա՝ ընդհանուր տպաւորութիւնը թէ Գերմանիա և Անգլիա նաւային զինուելու ներկայ հզօր ծրագիրը իրարու դէմ է որ կը պատրաստեն։

Առեւտրական ա՛յն զօրաւոր մրցումը, զոր տարիներէ ի վեր Գերմանիա կը մղէ Անգլիոյ դէմ յոյժ նպաստաւոր և յաջողակ պայմաններու մէջ, վերջապէս օրին մէկը կը սպառնայ յանգիլ նաւային զինուելու մրցումի։ Համաշխարհիկ շահաստաններու մէջ Գերմանիա մեծ մասամբ Անգլիոյ տեղը բռնեց, գաղթային շարժումներու և ազդեցութեան մեծ խնդրոյն մէջ մինչեւ 1870 անմրցելի կարծուած Անգլիացին աստիճանաբար կը մաքի ալիոյժ եւ ուժիմ Գերմանացիին առջեւ, որ կը մտնէ ամէն տեղ, գործ կը գտնէ հոն ուր Անգլիացին սովոր էր գործել, և մանաւանդ վերջին երկու տասնեակ տարիներուն մէջ առեւտրական Գերմանիան նաւային հզօր սպառազէն երկիր մըն ալ ըլլալով, կը հակադրուի անյուշտ Անգլիոյ պետական և առեւտրական մարդիկներուն մտահոգութիւնը, ա՛յն աստիճան մտահոգութիւն մը որ մինչեւ իսկ իրենք զիրենք չեն կրնար զսպել և իրենց աշխարհահռչակ պաղարիւնին հակառակ ծանրակշիռ յայտարարութիւններ կ'ընեն, տեսակ մը անխոնջմտութիւն անչուշտ՝ որուն բնականաբար չեն ներեր Գերմանացիք։

Մանչի միւս եղերքը Գերմանիոյ յառաջդիմութեան դէմ սնուցուած այս անուդողը մինչեւ մէկ ասպիճան կրնայ խորհիլ տալ, թէ Անգլիացին թերեւս զօրաւոր պատճառներ ունի ենթադրելու համար որ առեւտրական մրցումին մէջ իրեն դէմ ա՛յնքան յաջողապէս գործող Գերմանը՝ նաւային կառուցմանց և սպառազինութեանց տեսակէտով հետզհետէ անմրցելի ախոյեան մը կը դառնայ, և ապագայ զինեալ պարտաւորիչ պայքարին մէջ կրնայ յաղթութեան դափնին խլել իրմէ ծովերու մէջ, որոնց վրայ ցարդ, մանաւանդ հարիւր տարիէ ի վեր, կ'իշխէ յաղթողաբար։ Կը վախնայ որ Նաբոլէոնեան ա՛րակուռ զրահներուն դէմ մինչեւ վերջը անգծելի մնացած անգլիական նաւատորմը օր մը յանկարծ անպատիւ փոքրութեան մը չենթարկուի Հիւսիսային Ծովուն մէջ, և աշխարհ կրկին հանդիսատես չըլլայ առաւելակշիռ կարծուած ուժի մը պարտութեան, — առաջին պարագան արդէն այսօր իսկ կը դիտենք փառաւորապէս Ծ. Արեւելքի մէջ, ուր ռուսական առաւելակշռութիւնը ծովու և ցամաքի վրայ ճակատագրական ձախողուածներու տխուր նշաւակ կը հանդիսանայ։

Ցամաքի վրայ Անգլիացին Գէրմանիոյ հետ կռուին մէջ փառաւոր անուն մը չմնաց։ Թէ՝ գիրկընդխառն կռիւներու, թէ քաց դաշտի վրայ ճակատամարտներու, և թէ բերդապահական Թնդանօթաձգութեանց առթիւ Անգլիացին առաջնակարգ զինուոր մը չհանդիսացաւ հակառակ իր գերազոյն սպառազինութեան, և եթէ, պատահաբար, վերջնական յաղթութիւնը իրե՛ն մնաց, այս մասին ընդհակալութիւն կը պարտի իր ոսկիներուն, իր մէկի դէմ տասնի առաւելութեան։

Գործնական ռազմագիտութիւնը գերմանական էր, ինչպէս ճարտնականը այսօր գերմանական է։ և, այսպէս, գերմանական ռազմագիտութիւնը դաշտին վրայ իր անմրցելի կարողութիւնը ցոյց տալէ վերջ, և ասոր այսպէս ըլլալը Անգլիացին յայտ յանդիման ծանօթ ըլլալէ վերջ, կը ներուի անչուշտ բրիտանեան ջազգրգռութեան՝ մերթ ընդ մերթ կայծակ ու փայլակ երեւակայելը Հիւսիսային Ծովուն ջինջ երկնքին տակ։

Մր. Լին արդարացնելու համար Անգլիոյ պաշտօնական բացատրութիւնները քնաւ չեն դադրեցներ կարծիքի ա՛յն հակընդդէմ հոսանքը, որ ուժգին կը փրփրի գերման ու անգլիական Մամլոյն մէջ։ Առեւտրական մրցումին ապագան ու վճռական յաղթութիւնը պիտի որոշէ վերջապէս զինուորական ոյժը, կ'ըսեն երկուստեք ծայրայեղները։

* * *

Նոյնօրինակ երեւոյթ մը նաեւ Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջազգային յարաբերութիւններուն մէջ։

Շատ տարիներէ ի վեր Աւստրիա մանաւորապէս զբաղած է երկու խնդիրներով կա՛մ Մաճառստանի նախարարական տագնապը, կամ Իտալիոյ հետ իր յարաբերութեանց փոփոխ թեւերը։ Մին հազիւ կը վերջանայ, միւսը իր ցանցը կ'ընդլայնէ։ Ինպրուքի դէպքերուն հետեւանօք Իտալիոյ հետ բաւական գործ ունենալէ վերջ Աւստրիա դարձեալ այսօր կը դտնուի Մաճառական Տագնապին առջեւ, որ չատ հեռի է լուծումը գտնելէ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Մ. Քոշութ անկնդրութեան ընդունուեցաւ. Ցանց եղանի կայսեր կողմէ, բայց յայտնի չէ թէ այս ունկնդրութիւնը ո՞ւրախ կրնայ դիւրացնել նախարարական տագնապը Մաճառստանի մէջ։ Վիեննայի Խորհրդարանն ալ երկար ժամանակէ ի վեր կորսնցուցած է իր կանոնաւորութիւնը, և խորհրդարանական դժուարութիւնները ու գայթակղութիւնները կարգաւ չրլլան կ'ընեն Վիեննայէն Բեչթ, և փոխադարձաբար։

Իտալիոյ Ներկայացին մէջ արտաքին գործոց Նախարար Սինէօր Թիթոնիի յայտարարութիւնները թէ Աւստրիոյ հետ Իտալիոյ յարաբերութիւնները մտերմական են, և երկու երկիրներուն միջեւ խաղաղութիւնը վրդոված չէ, լաւ տպաւորութիւն բրին երկու Տէրութեանց թէ՝ քաղաքական և թէ առեւտրական շրջանակներուն մէջ։ Սինէօր Թիթոնի յայտարարեց նաեւ թէ Իտալեան սահմանագլխին վրայ աւստրեան զօրաց հաւաքումներուն զրոյցները անհիմն են, և եղածը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ զօրաւորներու սովորական փոփոխութիւն մը, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն սահմանագլխի վրայ զինուորական կարգադրութիւններու համաձայն։ Նախարարը բացատրեց թէ ամուր հիմերու վրայ հաստատուած է Աւստրիոյ և Իտալիոյ բարեկամութիւնը և խաղաղասիրական դաշինքներ կնքուած են երկուստեք, որոնց շնորհիւ դիւրաւ չի խախտուիր իր այդ միջազգային բարեկամութիւնը։

Սակայն ամէն պարագայի մէջ, եթէ երկու ժողովուրդներուն բաւի դրացութեան յարաբերութիւնները բաղձացուած աներկիւղ ապահովութիւնը չեն տար միջազգային խաղաղասէրներուն, յայտնի է թէ պաշտօնական յարաբերութիւնները ուղիղ են և անկեղծ, և Սինէօր Թիթոնի ու կոմս Կոլուխովսքի կրցած են զիրար հանկնալ և ճիդ չափին վերածել Հռոմի ու Վիեննայի Մամլոյն հակասական զրոյցներուն արժէքը Իտալիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութեան մասին։

* * *

Զէնքերուն կարճատեւ փայլատակումէն վերջ Շահոյի վրայ կրկին անդորրութիւն կը տիրէ։ Քուրօքաթքին և Օեսմա հանդիսա կուսան իրենց ուժերուն, մինչ իրենց կառավարութիւնները կը շարունակեն պատրաստութիւնները գանանային և ամառնային կռիւներուն համար։ Հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Քուրօքաթքին և Օեսմա զինադադար մը կնքելու բանակցութիւններ կը կատարեն, յայտնի է թէ առ այժմ ա՛յն զբոյցներէն, որոնք չիրականացան այս Պատերազմին միջոցին։ Արդէն մեծ կռիւներ չեն մղուիր, և չորս ամիսէ ի վեր արդէն կանոնաւոր բան մը չեղաւ Շահոյի վրայ, եթէ բացառութիւն նկատենք վերջին ձախող ռուսական շարժումը՝ որ 20,000 հոգիի կորուստ արժեց։

Եթէ իրօք զինադադար կնքուի, յառաջապահական կռիւները, այսինքն երկու քանակներուն ծայրագոյն թեւերուն վրայ պատահական փոքրիկ ընդհարումները պահ մը դադրեցնելու նպատակաւ, իտի կնքուի։ Բայց զրեթէ անկարելի է ասիկա։ Ինչպէս դադրեցնել այդ մանր մունր կռիւները։ երբ կէս միլիոնէ աւելի մարդիկ ահաւոր սպառազինութեամբ և գերագրգիռ պատրաստականութեամբ զիրար կը դիտեն. իրարու կը չիսուին գրեթէ, որոնց հեռաւորութիւնը տեղ տեղ քանանակ քայլերով միայն կը հաշուուի։ Թող որ այդ ընդհարումները բազմակրկուստ ալ չեն ըլլար։ Ամէն պարագայի մէջ Լոնտոնէ քաշուած այդ հեռագրին իմաստը շատ մութ է։ Ընդհանուր գիծերուն վրայ զինադադար մը արդէն իսկ կայ օդէն առաջ եկած պարագաներուն բնական քերմամբ. ցուրտին, ձիերին, սառին ներքեւ, թեւերուն անկատ անկիւնները փոխանակուած ցանցառ կրակները արդէն իսկ չեն ջրգիլուիր, անոնք նոյնիսկ պատահաբար տեղի կ'ունենան։ Թշնամութեանց պաշտօնապէս դադրելուն պարագային իսկ։ Հեռաւորաբար, զինադադարի զրոյցը անհիմն կ'երեւի, մինչեւ որ անոր պայմանները չուսաբանուին։

Նոյն հեռագրին հետ միեւնոյն օրը կը ծանուցուի թէ Ռուսիոյ կայսրը, և կայսրութեան Բարձրագոյն Խորհուրդը, որ մեծ մասամբ Մեծ-Դուքսերէն կը կազմուի, հաստատապէս որոշած են պատերազմը շարունակել մինչեւ որ Ռուսիա վերահաստատուի Ծ. Արեւելքի մէջ, այսինքն ճարանցիները դուրս քշէ Մանչուրիայէն և Քորէայէն. Բորթ Արթուրը կրկին գրաւուի, ծովուն վրայ գերակշիռ ըլլայ, և նրովհետեւ տարբեր կերպով կարելի չէ մեկնել հեռագրին սա՝ խօսքը. —Մինչեւ որ Ռուսիա վերահաստատուի Ծ. Արեւելքի մէջ։

Պատերազմին միամեայ չրջանի արդիւնքը աչքի առջեւ ունենալով, և միանգամայն Ռուսիոյ պատրաստութիւնները և անոր խորհուրդներուն ընդարձակութիւնը նկատի առնելով, դժուար չէ մակաբերել թէ Ծ. Արեւելքի մէջ Պատերազմը պիտի սկսի նոր չափակատութեամբ և նոր կորովով։ Ու յայտնի է թէ Եւրոպայի միջազգային կացութիւնն ալ այս տարի իր բովանդակ ուշադրութիւնը պիտի պարտադրուի դարձնել դէպի Ծ. Արեւելք. ուստումնասիրելով զինուորական և ծովային բոլոր դարձուածները և մանաւանդ արդիւնքները, և ժանանդ արդիւնքները հակելով որ պահուի Զինու չէզոքութիւնը, և նոր տարբերով չկնճռոտի միջազգային կացութիւնը։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէյի
Փեթերվար 14ի խմբագրականին

Հետզհետէ անատոյգ կը դառնայ սա՝ խնդիրը թէ ռուս կառավարութիւնը մինչ յատկագրած որոշած է Ռօժէսթվէնսքիի Նաւատորմիղին համար։ Եթէ իրօք Թեթերսպուրկի մէջ դիտաւորութիւն ըլլար ծովամարտ մղել ճարոնական ծովուն մէջ, պէտք էր անչուշտ որ օր չկորսուէր և ռուս նաւատորմին բաժինները իրարու պէտք էր միանային ցարդ։ Այսքա՛ն հանդերձ ճարոնական ծովուն եղերքները, մանաւանդ Վլատիվոսթոքի առջեւ, սառած ըլլալով, այս միջոցիս կարելիութիւն չկայ գրեթէ այդ ծովամարտին համար, բայց երեւոյթները կը թուին ցոյց տալ որ, նաւային ճամբորդութեան համար ձմեռնային արգելքները վերցուին պէս ռուսական նորակազմ նաւատորմիղը պիտի սկսի յառաջանալ Ծ. Արեւելեան ջուրերուն մէջ։ Մակայն սպասուած երրորդ նաւաբաժինը տակաւին չատ հեռուներն է։ Ասոր պատրաստութիւնը և ճամբորդութիւնը պէտք էր ա՛յն ասպիսն փութացնել որ Մարտի սկիզբը զոնէ ամբողջ նաւատորմիղը Մատակասքարի առջեւ միանար և կարենար ճամբան շարունակել Հնդկաց Ովկիանոսին մէջէն։ Այս կերպով Ռօժէսթվէնսքի պիտի կրնար չափաւոր արընթացութեամբ Ապրիլի սկիզբը, այսինքն ա՛յն ժամանակ երբ Վլատիվոսթոքը արդէն սառոյցներէն ազատուած է, Սունտա կղզիներուն հիւսիսակողմը հասնիլ։

Մեզի համար արդէն զարմանալի չէ որ Ռօժէսթվէնսքիի նաւատորմիղը Մարտէն առաջ պիտի չկրնար մեկնիլ Մատակասքարէն։ Հնդկաց ովկիանոսի մէջ Պատերազմը պիտի սկսի նոր չափակատութեամբ և նոր կորովով։ Ու յայտնի է թէ Եւրոպայի միջազգային կացութիւնն ալ այս տարի իր բովանդակ ուշադրութիւնը պիտի պարտադրուի դարձնել դէպի Ծ. Արեւելք. ուստումնասիրելով զինուորական և ծովային բոլոր դարձուածները և մանաւանդ արդիւնքները, և մանաւանդ արդիւնքները հակելով որ պահուի Զինու չէզոքութիւնը, և նոր տարբերով չկնճռոտի միջազգային կացութիւնը։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէյի
Փեթերվար 14ի խմբագրականին

Հետզհետէ անատոյգ կը դառնայ սա՝ խնդիրը թէ ռուս կառավարութիւնը մինչ յատկագրած որոշած է Ռօժէսթվէնսքիի Նաւատորմիղին համար։ Եթէ իրօք Թեթերսպուրկի մէջ դիտաւորութիւն ըլլար ծովամարտ մղել ճարոնական ծովուն մէջ, պէտք էր անչուշտ որ օր չկորսուէր և ռուս նաւատորմին բաժինները իրարու պէտք էր միանային ցարդ։ Այսքա՛ն հանդերձ ճարոնական ծովուն եղերքները, մանաւանդ Վլատիվոսթոքի առջեւ, սառած ըլլալով, այս միջոցիս կարելիութիւն չկայ գրեթէ այդ ծովամարտին համար, բայց երեւոյթները կը թուին ցոյց տալ որ, նաւային ճամբորդութեան համար ձմեռնային արգելքները վերցուին պէս ռուսական նորակազմ նաւատորմիղը պիտի սկսի յառաջանալ Ծ. Արեւելեան ջուրերուն մէջ։ Մակայն սպասուած երրորդ նաւաբաժինը տակաւին չատ հեռուներն է։ Ասոր պատրաստութիւնը և ճամբորդութիւնը պէտք էր ա՛յն ասպիսն փութացնել որ Մարտի սկիզբը զոնէ ամբողջ նաւատորմիղը Մատակասքարի առջեւ միանար և կարենար ճամբան շարունակել Հնդկաց Ովկիանոսին մէջէն։ Այս կերպով Ռօժէսթվէնսքի պիտի կրնար չափաւոր արընթացութեամբ Ապրիլի սկիզբը, այսինքն ա՛յն ժամանակ երբ Վլատիվոսթոքը արդէն սառոյցներէն ազատուած է, Սունտա կղզիներուն հիւսիսակողմը հասնիլ։

Մեզի համար արդէն զարմանալի չէ որ Ռօժէսթվէնսքիի նաւատորմիղը Մարտէն առաջ պիտի չկրնար մեկնիլ Մատակասքարէն։ Հնդկաց ովկիանոսի մէջ Պատերազմը պիտի սկսի նոր չափակատութեամբ և նոր կորովով։ Ու յայտնի է թէ Եւրոպայի միջազգային կացութիւնն ալ այս տարի իր բովանդակ ուշադրութիւնը պիտի պարտադրուի դարձնել դէպի Ծ. Արեւելք. ուստումնասիրելով զինուորական և ծովային բոլոր դարձուածները և մանաւանդ արդիւնքները, և մանաւանդ արդիւնքները հակելով որ պահուի Զինու չէզոքութիւնը, և նոր տարբերով չկնճռոտի միջազգային կացութիւնը։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ենթադրութիւնը մեր կողմէ եղաւ մասնաւորապէս զբաղած է երկու խնդիրներով կա՛մ Մաճառստանի նախարարական տագնապը, կամ Իտալիոյ հետ իր յարաբերութեանց փոփոխ թեւերը։ Մին հազիւ կը վերջանայ, միւսը իր ցանցը կ'ընդլայնէ։ Ինպրուքի դէպքերուն հետեւանօք Իտալիոյ հետ բաւական գործ ունենալէ վերջ Աւստրիա դարձեալ այսօր կը դտնուի Մաճառական Տագնապին առջեւ, որ չատ հեռի է լուծումը գտնելէ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Մ. Քոշութ անկնդրութեան ընդունուեցաւ. Ցանց եղանի կայսեր կողմէ, բայց յայտնի չէ թէ այս ունկնդրութիւնը ո՞ւրախ կրնայ դիւրացնել նախարարական տագնապը Մաճառստանի մէջ։ Վիեննայի Խորհրդարանն ալ երկար ժամանակէ ի վեր կորսնցուցած է իր կանոնաւորութիւնը, և խորհրդարանական դժուարութիւնները ու գայթակղութիւնները կարգաւ չրլլան կ'ընեն Վիեննայէն Բեչթ, և փոխադարձաբար։

Իտալիոյ Ներկայացին մէջ արտաքին գործոց Նախարար Սինէօր Թիթոնիի յայտարարութիւնները թէ Աւստրիոյ հետ Իտալիոյ յարաբերութիւնները մտերմական են, և երկու երկիրներուն միջեւ խաղաղութիւնը վրդոված չէ, լաւ տպաւորութիւն բրին երկու Տէրութեանց թէ՝ քաղաքական և թէ առեւտրական շրջանակներուն մէջ։ Սինէօր Թիթոնի յայտարարեց նաեւ թէ Իտալեան սահմանագլխին վրայ աւստրեան զօրաց հաւաքումներուն զրոյցները անհիմն են, և եղածը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ զօրաւորներու սովորական փոփոխութիւն մը, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն սահմանագլխի վրայ զինուորական կարգադրութիւններու համաձայն։ Նախարարը բացատրեց թէ ամուր հիմերու վրայ հաստատուած է Աւստրիոյ և Իտալիոյ բարեկամութիւնը և խաղաղասիրական դաշինքներ կնքուած են երկուստեք, որոնց շնորհիւ դիւրաւ չի խախտուիր իր այդ միջազգային բարեկամութիւնը։

Սակայն ամէն պարագայի մէջ, եթէ երկու ժողովուրդներուն բաւի դրացութեան յարաբերութիւնները բաղձացուած աներկիւղ ապահովութիւնը չեն տար միջազգային խաղաղասէրներուն, յայտնի է թէ պաշտօնական յարաբերութիւնները ուղիղ են և անկեղծ, և Սինէօր Թիթոնի ու կոմս Կոլուխովսքի կրցած են զիրար հանկնալ և ճիդ չափին վերածել Հռոմի ու Վիեննայի Մամլոյն հակասական զրոյցներուն արժէքը Իտալիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութեան մասին։

* * *

Զէնքերուն կարճատեւ փայլատակումէն վերջ Շահոյի վրայ կրկին անդորրութիւն կը տիրէ։ Քուրօքաթքին և Օեսմա հանդիսա կուսան իրենց ուժերուն, մինչ իրենց կառավարութիւնները կը շարունակեն պատրաստութիւնները գանանային և ամառնային կռիւներուն համար։ Հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Քուրօքաթքին և Օեսմա զինադադար մը կնքելու բանակցութիւններ կը կատարեն, յայտնի է թէ առ այժմ ա՛յն զբոյցներէն, որոնք չիրականացան այս Պատերազմին միջոցին։ Արդէն մեծ կռիւներ չեն մղուիր, և չորս ամիսէ ի վեր արդէն կանոնաւոր բան մը չեղաւ Շահոյի վրայ, եթէ բացառութիւն նկատենք վերջին ձախող ռուսական շարժումը՝ որ 20,000 հոգիի կորուստ արժեց։

Եթէ իրօք զինադադար կնքուի, յառաջապահական կռիւները, այսինքն երկու քանակներուն ծայրագոյն թեւերուն վրայ պատահական փոքրիկ ընդհարումները պահ մը դադրեցնելու նպատակաւ, իտի կնքուի։ Բայց զրեթէ անկարելի է ասիկա։ Ինչպէս դադրեցնել այդ մանր մունր կռիւները։ երբ կէս միլիոնէ աւելի մարդիկ ահաւոր սպառազինութեամբ և գերագրգիռ պատրաստականութեամբ զիրար կը դիտեն. իրարու կը չիսուին գրեթէ, որոնց հեռաւորութիւնը տեղ տեղ քանանակ քայլերով միայն կը հաշուուի։ Թող որ այդ ընդհարումները բազմակրկուստ ալ չեն ըլլար։ Ամէն պարագայի մէջ Լոնտոնէ քաշուած այդ հեռագրին իմաստը չատ մութ է։ Ընդհանուր գիծերուն վրայ զինադադար մը արդէն իսկ կայ օդէն առաջ եկած պարագաներուն բնական քերմամբ. ցուրտին, ձիերին, սառին ներքեւ, թեւերուն անկատ անկիւնները փոխանակուած ցանցառ կրակները արդէն իսկ չեն ջրգիլուիր, անոնք նոյնիսկ պատահաբար տեղի կ'ունենան։ Թշնամութեանց պաշտօնապէս դադրելուն պարագային իսկ։ Հեռաւորաբար, զինադադարի զրոյցը անհիմն կ'երեւի, մինչեւ որ անոր պայմանները չուսաբանուին։

Նոյն հեռագրին հետ միեւնոյն օրը կը ծանուցուի թէ Ռուսիոյ կայսրը, և կայսրութեան Բարձրագոյն Խորհուրդը, որ մեծ մասամբ Մեծ-Դուքսերէն կը կազմուի, հաստատապէս որոշած են պատերազմը շարունակել մինչեւ որ Ռուսիա վերահաստատուի Ծ. Արեւելքի մէջ, այսինքն ճարանցիները դուրս քշէ Մանչուրիայէն և Քորէայէն. Բորթ Արթուրը կրկին գրաւուի, ծովուն վրայ գերակշիռ ըլլայ, և նրովհետեւ տարբեր կերպով կարելի չէ մեկնել հեռագրին սա՝ խօսքը. —Մինչեւ որ Ռուսիա վերահաստատուի Ծ. Արեւելքի մէջ։

Պատերազմին միամեայ չրջանի արդիւնքը աչքի առջեւ ունենալով, և միանգամայն Ռուսիոյ պատրաստութիւնները և անոր խորհուրդներուն

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջազգային յարաբերութիւնները հեռի են անկեղծ մտերմութենէ մը, և ասոնց բարեկամութիւնն անգամ կախաց կամաց կը խախտի, ինչպէս հակադրեցաւ այն վերջին դէպքէն՝ զոր ծանուցինք արդէն մեր ընթերցողներուն։

Լոնտոնի Մովային Բարձրագոյն Խորհուրդին անդամներէն Մր. Լի բանախօսութեան մը մէջ բացարձակապէս յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք է իր նաւային ոյժերը աւելցնէ և պատրաստ պահէ Հիւսիսային Ծովուն մէջ, որտե՞ղ դէմ, — անշուշտ Գերմանիոյ դէմ։ Հիւսիսային Ծովուն մէջ Անգլիա Գերմանիայէն զատ ուրիշ պատնական թշնամի չի կրնար ունենալ։

Ինչ խաղաղութեան մէջ ցին, Անգլիոյ մէկ բարձրագոյն պաշտօնատարին այս ժամանակ յայտարարութիւնը իսկոյն արձագանգ գտաւ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, և որքան որ Պերլինի անգլիացի դեսպանը փութաց թէ՝ Վիլհէլմ կայսեր և թէ գերման կառավարութեան հարկ եղած բացատրութիւնները տալ խաղաղասիրական դիտաւորութեամբ բայց գերման հանրային կարծիքը սաստիկ գրգռուած է, և փոխանակուած պաշտօնական մեկնութիւնները չեն կրնար փոխել սա՝ ընդհանուր տպաւորութիւնը թէ Գերմանիա և Անգլիա նաւային զինուելու ներկայ հզօր ծրագիրը իրարու դէմ է որ կը պատրաստեն։

Առեւտրական ա՛յն զօրաւոր մրցումը, զոր տարիներէ ի վեր Գերմանիա կը մղէ Անգլիոյ դէմ յոյժ նպաստաւոր և յաջողակ պայմաններու մէջ, վերջապէս օրին մէկը կը սպառնայ յանգիլ նաւային զինուելու մրցումի։ Համաշխարհիկ շահաստաններու մէջ Գերմանիա մեծ մասամբ Անգլիոյ տեղը բռնեց, գաղթային շարժումներու և ազդեցութեան մեծ խնդրոյն մէջ մինչեւ 1870 անմրցելի կարծուած Անգլիացին աստիճանաբար կը մաքի ալիոյժ եւ ուժիմ Գերմանացիին առջեւ, որ կը մտնէ ամէն տեղ, գործ կը գտնէ հոն ուր Անգլիացին սովոր էր գործել, և մանաւանդ վերջին երկու տասնեակ տարիներուն մէջ առեւտրական Գերմանիան նաւային հզօր սպառազէն երկիր մըն ալ ըլլալով, կը հակադրուի անյուշտ Անգլիոյ պետական և առեւտրական մարդիկներուն մտահոգութիւնը, ա՛յն աստիճան մտահոգութիւն մը որ մինչեւ իսկ իրենք զիրենք չեն կրնար զսպել և իրենց աշխարհահռչակ պաղարիւնին հակառակ ծանրակշիռ յայտարարութիւններ կ'ընեն, տեսակ մը անխոնջմտութիւն անչուշտ՝ որուն բնականաբար չեն ներեր Գերմանացիք։

Մանչի միւս եղերքը Գերմանիոյ յառաջդիմութեան դէմ սնուցուած այս

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԵՌ

Բ.

Ի՞՞ՆՉ ԷՐ ԲՕԼ ՄԱՌԿՈՒԹԱ

Տանտիրուհին չկրնար թիւնն ու յուզումը անբացատրելի էր. պիտի զրկուէր թանկագին յանձնարարդէ մը որ երկու տարի է վեր իր տունը կը բնակէր, ամսականները կանոնաւորաբար կը վճարէր և բնաւ ծանրութիւն չէր տար։ Մանաւանդ որ երկու տարուան կենակցութիւնը բաւական լաւ բարեկամութիւն հաստատած էր իրենց միջեւ, ուստի չկրնալով ինքզինքը զսպել,

— Բայց մտքե՞ կարելի՞ է որ, առանց պատճառը զիտնալու ասանկ լուռով մեկնիք դէպ ի Լիվրբուլ հարցուց։

Մառկութիա չարունակելով իր ժողովածը,

— Իրաւ մտոքս ըսաւ, Լիվրբուլ կ'երթամ հոն տեսնելու համար Վիկտոր չոգենաւին նաւապետ Շէֆիլը, որ բացատրութիւններ պիտի տայ ինծի։

Խեղճ կինը ընաւ բան մը չհասկցաւ այս մութ խօսուածքէն. մտքին մէջ հաստատ համոզում գոյացուց թէ, Լոնտոնէն եկած նամակն էր երիտասարդը այսպէս փութացնողը.

— Ներեցէք Պա՛րոն, ըսաւ, այնչափ զոհ էի ձեզմէ որ հիմայ ձեր ներկայութենէն զրկուիլը մեծ ցաւ կը պատճառէ ինձ և համբակութիւն կուտայ հարցնելու թէ՝ անգամ մըն ալ պիտի չվերադառնա՞ք։

Մառկութիա անքաղաքավար չդառնալու համար տանտիրուհիին առջեւ, երկու խօսքով բացատրեց անոր թէ ինչպէս անակնկալ հեռագիր մը ստացած էր Նիւ Եորքէն, որով երկար եւ ժամանելի ուղեւորութիւն մը ընել կ'առաջարկուէր իրեն։

— Հիմա յարեց, կը տեսնեք որ այս վարկեանէս սկսեալ ճարտարդէտ Սէմբոնը ժէլէթի հրամանին տակ եմ և ես ալ ձեզի չափ հետաքրքիր եմ հասկնալու թէ՝ ինչո՞ւ համար կ'ուզէ զիս և ի՞նչ բացատրութիւններ պիտի տայ ինձ Վիկտոր չոգենաւին նաւապետը։ Այս առթիւ սարսռած եմ անմիջապէս Լիվրբուլ մեկնիլ և անոր համար կ'ուսապատրաստեմ։

Տանտիրուհին վարձուորին մեկնելուն համար իր զգացած վիշտը ծածկելով, սկսաւ օգնել անոր զգեստները տեղաւորելու, որպէս զի իր այս ծառայութեան փոխարէն վերջին պարտքն մը ստանայ անկէ։

Երիտասարդը գոյները ժողուելով քարտի իջեցաւ և զանոնք նաւակի մը մէջ տեղաւորելէ ետքը, հրաժեշտի ողջոյնը տուաւ տանտիրուհիին եւ մեկնեցաւ։

Գ.

ՆԱԻԱՊԵՏ ՇԷՖԻԼՏ

Բօլ Մառկութիա հետեւեալ օրը Լիվրբուլ հասնելով հանդերձ, Վիկտոր չոգենաւը փնտռելու խնդիրը միւս օրուան յետաձգեց։ Առտուն կանուխ սկսաւ ամբողջ նաւահանգիստին չրջանը ընել, չարունակ Վիկտոր չոգենաւը փնտռելով։ Մէկ քանի մարդոց հարցուց և գոհացուցիչ պատասխան մը չկրցաւ առանալ. չոգենաւին գոյութիւնը ամէնէն կարեւոր խնդիրն էր իրեն համար. անով էր որ պիտի հասնէր Սըր Սէմբոնի հեռագրին ճշդութեանը. հակառակ պարագային ամբողջ յոյսերը օդը պիտի ցնդէին և իր ըրած ճամբորդութեան ծախքերն ալ նիւթապէս քսակէն տուժած պիտի ըլլար։ Խեղճ երիտասարդը քանի առաջնար քարափին վրայ, նոյն հաստատութեամբ օդը կը ցնդէին իր յոյսերը եւ իր զուր աչքերը հոն հոս կը պտտցնէր Վիկտորը չոգենաւը փնտռելով։ Վերջապէս երկար փնտռտքներէ ետքը նաւահանգիստին հեռաւոր մէկ անկիւնը նշմարեց խիստ մեծ չոգենաւ մը, որուն խելքին կողմը խոշոր գրերով կը փայլէր «Վիկտոր—Նիւեորք»։ Օգուտաստութիւնը ընկած էր Մառկութիան որ առաջին առթիւ խարուած նկատեց ինքզինքը

Բօժանէթվէնքի Մայիս ամսուն վերջին քառորդին Սունտա կղզիներուն հիւսիսակողմի ջուրերը հանի։ Այնուհետեւ եթէ ծովակալը ճիգ մը ևս ընէ և երկար ճամբորդութենէ վերջ ուզէ հանիլ ապահով նաւահանգիստ մը — Վլատիվոսթոք—, հաւանաբար պիտի ընարէ Միջերկրական ովկիանոսի ծովային ճամբան ճարոնական կղզիներուն արեւելեան կողմէն և պիտի փորձէ ճարոնական ծովը հանիլ Թոնկարուի կամ Լա Բէրուզի նեղուցէն։ Այս հաշուով Բօժանէթվէնքի Ցունիսի վերջը հասնիլ կրնայ Վլատիվոսթոքի սահմանները մտնել, եթէ սակայն ճամբան ուղղ մը ճարոնական նաւատորմին հետ բախում մը տեղի չունենայ։

Բայց որովհետեւ Ապրիլի սկիզբը բերդաքաղաքը սառոյցներէն կ'ազատուի, և թէ՛ այս ամիսը և թէ յաջորդ ամսուն մէկ մասը կարելի է գործածել բռնի ձեռնարկութեան մը համար այդ քաղաքին դէմ, հետեւաբար Թոկիոյ բաւական ժամանակ կ'ունենայ իր հակառակորդին ճամբան սպասելու ռազմական կէտի մը վրայ կա՛մ Բէլքարքի առջեւ և կամ Փան Տիէվէն նեղուցին առջեւ։

Ուստի կը տեսնուի թէ այսօր Ճարոնցիք կը սպառնան Վլատիվոսթոքի միմիայն այն ժամանակի կորուստին համար՝ զոր Բօժանէթվէնքի կրեց ամբողջացնելու համար իր թերի պատրաստութիւնները և իրեն յանձնուած նաւատորմիղը համախմբելու համար։ Նորակազմ ռուսական նաւատորմի մը ճամբայ հանուելուն բուն նպատակը կրնայ ըլլալ, փրկել վերջին կարեւոր ծովաքաղաքը Ծ. Արեւելքի մէջ։ Բայց Ռուսիա պարտաւոր էր ժամանել ճիշդ ժամանակին հասցնելու համար զայն իր տեղը, ո՛չ թէ բանը բաւէն անցնելէն վերջ։ Մինչդեռ վեց շաբթուան մէջ կամ աւելի երկար միջոցի մը մէջ շատ բաներ կրնան պատահիլ ճարպիկ հակառակորդի մը դէմ, պատերազմին մէջ, մանաւանդ ծովու վրայ։ Ուստի անկարելի չէ որ Բօժանէթվէնքի ո՛չ միայն չի կրնայ կատարել իր պարտաւորութիւնը, ուշ մնացած ըլլալով, այլ նաեւ ինք ալ ոնոպատակ կերպով աղէաքի մը կ'ենթարկուի։

Հետեւաբար, անուրանալի է թէ Բեթերպուրկի իշխանութիւնք գործերը ասանկ ձգձգելով և մանաւանդ երրորդ նաւախուժին ճաթկայ հանուիլը ա՛յս ասոիման ուշացնելով, պատճառ տուած կ'ըլլան դժբախտաբար աղէաքի մը կա՛մ Վլատիվոսթոքի և կամ իրենց նաւատորմիղին գլխուն, և իրաւունք ունինք մեծ սխալ մը ալ արձանագրելու Բեթերպուրկի պատերազմական վարչութեան հաշուոյն։

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Փետր. 14ի երեկոյեան տպագրութենեն

Արտասահմանի թերթերուն մէջ կը պատուին այն դժուարութիւնները, որոնց դէմ պարտաւորուած է կռուիլ ծովակալ Բօժանէթվէնքի։ Նաւատորմիղը բաւականաչափ փոխադրանաւեր ունի ածխասով բեռնաւորուած ամբողջ ճամբորդութեանը համար. բայց գերմանացի նաւապետները կը վարանին համբան չարունակել՝ ճարոնական յարձակումէ մը վախնալով։ Գենկիսիա անուն ածխանաւը խրեցաւ Սէնթ-Լիւսիի բացերը նաւաղները ազատուեցան Տասիայի կողմէ, ամբողջ բեռը ծովուն յատակը դացեր է. թէեւ կարելի եղեր է Ցնվ. 28ին Մատակասքարի Թամատաւով քաղաքին եղերքը բերել խրած նաւը։ Ռուսական նաւատորմին ընկերացող 17 փոխադրանաւերուն մէջ կայ նաեւ էսբէռանց ֆրանսական չոգենաւը հազար թոնս պահածոյ միս ունենալով իրեն մէջ։

Ծովակալ Պէթրովսքիի հրամատարութեան տակ գտնուած ռուսական երկրորդ նաւաբաժինը, որ հինգ յածանաւերէ կը բաղկանայ, և Ճիպութիէն մեկնած էր, Փետր. 9ին Տարէս-Սալամի առջեւ էր, և Փետր. 11ին պիտի չարունակէր իր ճամբան դէպի Մատակասքար։ Բրօզոլիվի և Բռանցիքենի ռուսական երկու թորփիլահալածները շաբաթ օր Ալժէէ մեկնեցան, ուր երկու ամիսէ ի վեր կը սպասէին նորոգութեան Մատակասքար երթալու համար։

Ինչպէս այս տեղեկութիւններէն ալ կ'երեւի, ռուսական նաւատորմին համախմբումը շատ դանդաղ կ'երթայ։

ԳՈՐԾԵՐԸ ՄՈՒԲՏԷՆԻ ՄԷՋ

Թայմզի Բէյքինեան Թղթակիցին մէկ բարեկամը պատմեր է անոր թէ Մուքտէնի մէջ իր երեքշրեայ այցելութենէն վերջ սա՝ հաստատեր եկած է թէ հոն սոսկալի անկարգութիւն կը տիրէ։ Ռուսք շատ լաւ կը վճարեն Ձինացիներուն և լաւ կը վարուին անոնց հետ, և Ձինացիք անագին դրամ կը դիրեն։ Ամէն օր Սիւինթինկի ճամբով Ռուսերուն կը հասնի ամբողջ կառախումբ մը, լեցուն պարէնոիով։ Ընդհանուր պատրանքի զգացում մը կը տիրէ բոլոր Ձինացիներուն մէջ ռուսական պարտութիւններուն վրայ։ Թէ՛ զինուորականները և թէ քաղաքացիները զարմանք և ապշութիւն կը յայտնեն։ Առանց բացատրութեան բոլոր Ձինացիք կը յայտարարեն թէ ի մտոյ կատարեալ իրողութիւն մը պիտի ըլլայ Մանչուրիոյ ճարոնական գրաւումը։ Ռուս զինուորականները գանգատ կը յայտնեն որ Քուրոպաթքին միշտ իր կեդրոնը հաստատած է երկաթուղիի վակոնի մը մէջ, պատրաստ ը լալով միշտ դէպի հիւսիս փախչելու։ Արդէն Թիլինկի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին ռուսական նահանջի մը համար, որովհետեւ ի մտոյ ճակատամարտ մը պիտի մղուի ճարոնցիներուն դէմ, և Ռուսք ուղղակի Թիլինկ պիտի նահանջեն։

ՄԵԾ-ԴՈՒՔՍԵՐՈՒՆ ԿԱՐՄԻՔԸ

Ռուս զինուորական բարձր անձնաւորութիւն մը, որ ներքին յարաբերութիւններ կը ստանէ Մեծ-Դուքսերու կուսակցութեան հետ, Օտեսա երթալով յայտարարեր է Տէյլի Քրոնիքլի Թղթակցին թէ, նոյն կուսակցութիւնը, որ պատերազմը շարունակելու կողմն է, վերջին ատիճան ժամանոգութեան մէջ է եղեր թէ Մանչուրիոյ մէջ ռուսական նոր պարտութեան մը հետեւանքը կրնայ ըլլալ օտար միջամտութիւն մը, հետեւաբար ռուսական տիրապետութեան կորուստը Ծ. Արեւելքի մէջ։ Ռուս կառավարութեան խաղաղասէր մասը կը փափաքի եռ կանչել Բօժանէթվէնքին, նաւատորմը փրկելու համար։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՎԱՅՐԱՇԱՐԺ ՁԱՐՈՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ճարոնական կառավարութիւնը կը լսաքոյի Նօրթ Պրիթիշ ընկերութեան ապպարեց յիսուն խոշոր Լօքոմոթիվ, որոնք կարելի եղածին չափ շուտ պիտի յանձնուին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՁԱՐՈՆ

Ճարոնի արտաքին գործոց նախարար Պառոն Քօմուրա Փետրուար 12ին հացկերոյթ մը տուաւ Թոքիոյի մէջ անգլեւճարոնական Դաշնակցութեան տարեդարձին առթիւ։ Ներկայ էր անգլիական դեսպան Սըր Ռիչարտ Մաքօնալա։ Քօմուրան Ցիմպուն ճարոնական թերթը այս տարեդարձին վրայ խօսելով՝ ի սրտէ կոչ փոխադրէ այն սիրալիր դիտողութիւնները, որոնք Անգլիոյ մէջ եղան այս առթիւ թերթերուն վրայ և մամուլին մէջ։ Քօմուրան կը խայտայ դաշնակցութեան շարունակութիւնը մաղթելով։ Կ'ըսէ թէ դաշնադիր Տէրը թիւններէն զատ, միւս Տէրութիւններն ալ կ'օգուտին անգլեւճարոնական Դաշնակցութենէն։

ՁԱՐՈՆԻ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ճարոնի ելմտականնախարար Պառոն Սոն, Թոքիոյի սեղանաւորները, մեծ վաճառականները և գործի մարդիկը հրաւիրելով, պարզեց երկրին տնտեսական կացութիւնը իբրեւ հետեւանք պատերազմին, և յայտարարեց թէ ազգային մեծ ջանք մը ընել պէտք է, քանի որ ելեւմուտքին վիճակը լաւ է ընդհանրապէս։ Անցեալ տարի պատերազմական ծախքերը 50 միլիոն անգլիական ոսկիի հասած են, բայց 26 միլիոն անգլիական ոսկիէն աւելի թղթադրամ հանուած չէ, որուն հինգ վեց միլիոնը Քորէայի և Մանչուրիոյ մէջ կը շրջաբերին։ Բուն Ճարոնի մէջ այդ թուղթերուն շրջաբերութիւնը սովորականէն աւելի չէ։ Գիները նոյն կը մնան։ Սակարանին մէջ 416 միլիոնի գործառնութիւններ եղած են, 1903էն 50 միլիոն աւելի։ Այս և ուրիշ իրողութիւններ, կ'արդարացնեն նախարարը, ընդարձակելու համար երկիրը՝ տնտեսական և սեղանաւորական այս փայլուն կացութեան համար։

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ.—Դպրոցներու մէջ թուաբանութեան ներկայ ուսուցման եղանակին ակնարկելով հեղինակաւոր գիտուն Սըր Օլիվըր Լօճ հետեւեալը կ'ըսէ.—Իբրեւ թուաբանութիւն, աղայոց պարտաւորիչ եղած հաշիւներուն մէկ մասը անօգուտ և թմրեցուցիչ է։ Անոնց պարտաւորիչ կ'ընենք հաշիւներ տեսնել ա՛յնպիսի գուշաբերու վրայ, որոնք վաճառականութեան կամ պարզ առուտուրի մէջ բնաւ չեն պատահիր։ Առասպելական գումարներ ընել կուտանք անոնց, թանկագին ժամանակը և գործնական կեանքի անհրաժեշտ պէտքերը անտեսելով։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՒՏԵՐ.—Քէնթի (Անգլիա) Գրոմլի-Հիլ կոչուած տեղւոյն վրայ վերջին պեղումները կը հաստատեն թէ այն կողմերը դարեր առաջ ծով էին, մինչեւ ուրը մոն ներս Լոնտոն կամուրջէն, իսկ մէկ մոն ներս Լոնտոնի հարաւային արուեստեան ծայրէն։

ՀԻՆ ԿՏԱԿ ՄԸ ԳՏՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ.—Թէեւ մեր մէջ նոր կոկները չեն գործածուիր, բայց առոր հակառակ, Անգլիոյ մէջ հին կտակներ երեւան կուգան, գործադրութեան համար։ Օրիորդ Հօրն անուն անգլիացի մը պատկերի մը փոխիները վար առնելու պահուն տեսաւ որ կտակագիր մը ինկաւ անոր մէջէն։ Թուականն է 25 Մայիս 1795։ Կտակարարը, ձեռքպկիզպայ, իր ունեցածը կտակեր է իր ընտանիքին անդամներուն, որոնց սերունդէն ոմանք տակաւին կ'ապրին Սանտուիչ կղզիին և Թանէթ կղզիին ուրիշ մասերուն մէջ։ Ձեռքպի ունեցած հարստութիւնը արդի հաշուով մէկ միլիոն անգլ. ոսկի կ'արժէր։ Հիմա չենթադրուիր թէ կը կատարուի թէ հարկ է տնօրինութիւն մը ընել, գտնել տէրերը և կարգադրել թէ ան մը գայ, որպէս զի աղնիւ կտակարարին վերջին կամքը կատարուի։

ՈՍԿԻԻ ԲԵՌ.—Նիւ Եորքէն Հավանոնող Շամբանը յոգենաւը 272 ճամբորդէ զատ 1 միլիոն 749 200 անգլ. ոսկի արժողութեամբ ոսկեղրամ բերաւ, կոխուած կամ ձոյլ։ Այս գանձը հաւաքուած էր 183 տակառներու մէջ, իւրաքանչիւր տակառ 70էն 80 քիլօ ծանրութեամբ։ ամբողջին ծանրութիւնը 15,950 քիլօ էր։

ԱՄՈՒՍԱԼՈՒՍՈՒՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.—Երեսի-խան Մր. Միրէլ օրինագիծ մը ներկայացուց որուն համեմատ կ'առաջարկէ ամուսնալուծում ընող մարդիկը պետական պաշտոններու մէջ չգործածել։ Մր. Միրէլ կ'ըսէ թէ կրօնական նպատակաւ կ'ընէ այս առաջարկութիւնը, ամուսնալուծման յաճախութիւնները արգիլելու համար Ամերիկացիներուն մէջ։

ԲԱՂՁԵՂԸ ԵՒ ԻՐ ԾԱՌՈՒՄԸ.—Վարչապետ Քրիսսոն հիւանդանոցին Միկրոբաբանական Աշխատանոցին Տընորէն Տր. Լէօն Քարվաքի. որուն խուզարկութիւնները մեծ ուշադրութիւն առաջ բերած են քաղցկեղին քընութիւնը և ծագումը ճշդելու համար, վերջերս հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Սթանտարտի թղթակցին.—Բոլոր աղբերու գիտնականներուն կողմէ եղած ջանքերուն հակառակ, վարակող այտուցին ծագումը միշտ թաքուն կը մնայ։ Վերջին քանի մը տարիներուն խուզարկութիւնները ցոյց տուած են սակայն թէ քաղցկեղին մէջ երկու տեսակ որոշ միկրոբներ կան. մին ա՛յն զոր առաջին անգամ մեկուսացուց Բրոֆ. Բլիմմըր. եւ յետոյ Սանֆելիզէ եւ Լէօրօյտ գիտնականները եւ երկրորդը Տր. Տուայեէնի գտածը։ Ասոնք են պատճառ այտուցներուն առաջին։ Թէեւ առայժմ լուկ ենթադրութիւն է տարիս։ Ամէն պարագայի մէջ իմ անձնական խուզարկութիւններս կը հաստատեն Տր. Բլիմմըրի եւ Տր. Տուայէնի ձեռք բերած արդիւնքները։ Իմ քննած 15 դէպքերուս մէջ տասը անգամ գտայ Տուայեէնի միքրոբը, եւ երեք անգամ ալ Բլիմմըրի միկրոբը։ Հաստատած եմ որ Տր. Տուայէնի մեկուսացուցած միկրոբն է որ վերջ ի վերջոյ մահ կը պատճառէ։»

Տր. Քարվաքի կը յայտարարէ թէ քաղցկեղի ախտանանչութիւնը ընելու համար հենեբրոտ միսի ջուր կը գործածէ, որուն մէջ կը կաթեցնէ հիւանդին արիւնէն քանի մը կաթիլ։ Եթէ միկրոբ չկենայ հեղուկը նոյն կը մնայ, բայց եթէ հիւանդը իրօք քաղցկեղէ բռնուած է հեղուկը յստակ և փայլուն կը դառնայ, ճենճերոտութիւնը կորցնելով։

Տր. Քարվաքի, որ 33 տարեկան է, երկու տարի անցուցած է Բարիզի Բաթէօռեան հաստատութեան մէջ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՔԱՋԻՆՕ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Բարեբախտաբար այն իրողութիւն չէր սկսած. և Լէսի Թիզլ թատերախաղին փորձ կը կատարո էր և դերասաններէն շատերը պարտաւորուեցան փողոց ցատկել պատուհաններէն։ Ալ աւելի բարեբախտութիւն մըն էր մարդ չգտնուիլը որովհետեւ թատրոնին ունկնդիրներուն տեղը մէկ յարկ էր փողոցէն վեր. եւ օձապտոյտ սանդուխէ մը միայն կը մտցուէր։ Այս պատճառաւ փախուստը խիստ դժուար պիտի ըլլար և տուսարասի պիտի տրուէր այս առթիւ։ Կրակը ծագեցաւ հանդերձարանէն, որ թատերաբեմին վրայ էր։ Պատշգամը բռնկելով թատերաբեմը բոլորէն շրջապատուեցաւ, տանիքին սկսելով։ Բռնասուն պարող աղջիկներ այն պահուն խնուած էին հանդերձարան տանող նեղ սանդուխին վրայ հագուելու համար։ Մուխի ամպերու հանդիպեցան, և խեղճ աղջիկները սարսափահար ետ դարձան դէպի թատերաբեմը վազելով։ Հանդիսադիր վարիչը անդուտ ջանքեր կ'ընէր դիրքնք հանդարտեցնելու համար։ Կ'ըսուի թէ ամէնքն ալ ազատուած են, աղջկան մը ոտքը միայն կտրած է և թատերաբեմի զարդարիչ մը ծուխէն վնասուած է։ Հրդեհը թատերաբեմէն տարածուեցաւ ունկնդրարանը։ Բան վայրկեանէն թատրոնին ամբողջ ներքին մասը հսկայ բոցի մը վերածուած էր։

ՍՏՈՐԱԿԷՏ ՄԸ ՈՐ... 10 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ ԱՐԺԱՍ Է.—Ուսիինկբրնի Մերակոյտին ելմտական յանձնաժողովը դիպուածաւ երեւան հանեց թէ սխալ տեղ դրուած ստորակէտ մը տասը միլիոն ֆրանք տուղի նստած է Մ. Նահանգաց համար։ Տեսէք ի՞նչպէս գործուած է այդ սխալը։ Գրեթէ երեսուն տարի առաջ. ամերիկեան Խորհրդարանը մասքային սակացոյց մը քուէարկեց, որուն մէջ Թուումը եղած էր մասքսէ վերծ եղող արտադրութեանց։ Ցանկին մէջ նշանակուած fruit, plants (պտուղ, տունկ) զերծ պիտի մնան, արտասահմանէն ներածուելու ատեն։ Արդ. ճիշդը պիտի ըլլար fruit-plants (պտուղի տունկ) Ընդօրինակիչը միութեան գծին տեղ դրած էր ստորակէտ մը, որով ամբողջ տարիներ, նարինջ պանան, խաղող եւն. անմասքս ներմուծուեցան։ Սխալը շտկուեցաւ բայց պետական գանձը տասը միլիոն ֆրանք կորսնցուց։

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ԲԱՐԻՋ ՕԴԱՊԱՐԻԿՈՎ

Ֆրանսացի հանրածանօթ օդանաւորդ Մ. Ժաք Ֆօռ իր ազգականին՝ Մ. Ի. պէռ Լաթամի հետ շաբաթ օր Լոնտոնի Բիւրեղեայ Պալատէն ճամբայ ելաւ օդապարիկով և մանչէն անցնելով Բարիզ ժամանեց ողջամբ։ Մ. Ֆօռ այս ճամբորդութիւնը Տ.-վրէն պիտի սկսէր բայց ֆրանսական մասքային իշխանութիւնք դժուարութիւն յարուցանելով թուրցիկ մեքենային մասին Լոնտոն տարաւ զայն և տաքցուց Բիւրեղեայ Պալատին մէջ։ Վերելքը սկսաւ իրիկուան ժամը 6էն քիչ վերջը։ Մ. Ֆօռի հարիւր քսանրհինգերորդ վերելքն էր ասա, և որովհետեւ հիւսիսային արեւմտեան սասարկի քամի մը կը փչէր վստահ էր թէ անվտանգ պիտի կատարէ ճամբորդութիւնը թէեւ իր ընկերը ջղաքրքրութեան յայտնի նշաններ ցոյց կուտար։ Մ. Ֆօռ չորս տարի առաջ օդապարիկով ճամբորդութիւն մը ըրած էր արդէն Բիւրեղեայ Պալատէն Պուլոներ ուրը ժամէն. օդապարիկով ճամբորդած է նաեւ Գերմանիա 17 անգամ, Պելճիա 12 անգամ, և մէկ անգամ ալ Ֆրանսայէն Ռուսիա։

Մ. Ֆօռի այս նոր յանդգնութիւնը կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ, և արկածախնդիր օդանաւորդը Կիրակի առաւօտ կանուխ Բարիզի Ս. Տընի արուարձանը իջաւ երկու մայրաքաղաքներուն միջեւ ճամբորդութիւնը կատարելով նոյն իսկ աւելի արագ քան եթէ ճամբորդէր Տուվրէլէ Թղթատարական չոգենաւով։ Մ. Ֆօռ և իր ընկերը Կիրակի կէս գիշերէն մէկ ժամ վերջ Բարիզ հասան վեց ժամէն քիչ մը աւելի միջոցի մէջ կտրելով երկ հարիւր սա չափ մղոն տեղ։

Մ. Ֆօռ իր ճամբորդութիւնը կը նկարագրէ հետեւեալ կերպով.—Լոնտոնի մէջ ամէն մարդ տխուր գուշակութիւն ներ կ'ընէր ինծի համար բայց անգամ մը որ ոտքս վեր առի Բիւրեղեայ Պալատէն գործը իմ փափաքածիս պէս գնաց։ Հիւսիսային արեւմտեան քամին կը փչէր շարունակ, բայց ինծի պէտք եղած չափով և աստով պակասը լեցուեցաւ քարիւղի ընդունարանին զոր հետս առած չէի որովհետեւ Քաւէի մարքսային իշխանութիւնք արգիլած էին զայն ինծի հետ Ֆրանսա տանելը։ Բայց ասոր տեղը լեցուց Իսվէի հնարած մէկ գործիքը զոր կոչս որ Լաֆօ ևս գործածած էր Միջերկրական վրայէն իր օդային ճամբորդութեան միջոցին։ Այդ գործիքը իմ օդանաւիս հաւասարակշռութիւնը հաստատ պահեց, մանաւանդ երբ բաց ջրանցին վրայ հասայ։

Երբ հրամանը տրուեցաւ ճամբայ ելնելու Բիւրեղեայ Պալատէն ժամը 7ին քառորդ մնացած հովը հիւսիսային արեւմտեան ուղղութեամբ կը փչէր. եւ օդապարիկը իսկոյն հազար վեց հարիւր ոտք վեր բարձրացաւ։ Լոնտոն հիանալի տեսարան մը կը պարզէր այդ բարձրութենէն Գիշեր էր։ Մայրաքաղաքին դարձնոյարանները բռնկող փոքրիկ հրաբուխներու պատրանքը կուտային։ Հաւասար բարձրութեան մը վրայ գացի մինչեւ որ ծովը տեսայ։ Քաղաքներ աչքիս առջեւէն կ'անցնէին տոմինոյի քարերու դէղի պէս. լոյսերնին հոս ու հոն ցանցնուած։ Գիւղերը արծաթեայ օձապտոյտ ժապաւէններու երեւոյթը առած էին։ Ցետոյ եկաւ ծովեղերքը, Հասթինկս, Լէօնարտս, Իսթպօրն եւն. նաւամատոյցներովը։

Այս պահուս ժամը ութը տասը անցած էր, և բուռն քամին օդապարիկը կը տանէր ժամական քառասուն մղոն արագութեան ենթադրական չափով. թէեւ դժուար է հաշուել օդապարիկի մը արագութիւնը. մանաւանդ ծովուն վրայ։ Ցետոյ եր թաղնուս շարժումը անզգալի էր մեզի երբ բաց օդին մէջ կը նայէինք, բայց շարժումը կը զգայինք երբ կը դիտէինք գետինը կամ ծովը կամ օդապարիկին վրայ։

Ծովուն վրայ հասնելուս պէս, օդապարիկս վար իջեցուցի, այնպէս որ վարիչ պարանին ծայրը ալիքներուն դպաւ։ Այն ատեն օդանաւս անհոգի արագութեամբ սկսաւ սուրալ, զոր օդանաւորդներս ժամական 70 մղոնի կը հաշուենք։ Անկարագրելի ապաւորութիւն մը կը կրէինք. Պիլի Հէտի փարոսը ետեւնիս թողուցինք, եւ յետոյ տեսանք չոչոչոչուն լոյս մը Ֆրանսական ծովեզերքին վրայ. որ Տիէբի ժամ Բուան տ'Ամյին ըլլալու էր, կը կարծենք։ Չեմ կրնար ըսել թէ ծովը վերայ ճամբորդութիւնիս ո՛րքան տեւեց։ Ժամը տասնէն քիչ ետքը ցամաքը տեսայ ներքեւս, և քաղաք մը, զոր կը կարծէի թէ Տիէբն էր։

Այնուհետեւ ամէն կողմ մութ խաւար էր. մերթ ընդ մերթ քանի մը լոյսեր միայն կը տեսնուէին. Վերջապէս ահագին լուսաւորութիւն մը ճանչեց հորիզոնին վրայ։ Ես և Մ. Լաթամ ժամացոյցիս նայեցանք։ Ապահովաբար արշալոյսի նշան չէր կրնար ըլլար այդ լուսաւորութիւնը բայց սկսանք հասկնալ թէ ո՛րքան բախտաւոր ենք, որովհետեւ գլուխիս առած Բարիզ կ'երթայինք։ Քանի մը վայրկեան ևս եւ ահա պիտի անցնէինք Ֆրանսական մայրաքաղաքէն։ Բայց խոհեմութիւն հաւարեցի իջնել հոն ուր առաւօտէն բաց գետին կար։ Անվտանգ իջանք։ Արուարձանին մէկ քանի բնակիչները օգնեցին մեզի. և չէին հաւատար մեր պատմածներուն։ Անմիջապէս ծալեցինք օդապարիկը եւ դրինք փոքրիկ կառքի մը մէջ Աէրոսիպին կեդրոնատեղին զրկելու համար, եւ մենք պարզ կառք մը նստելով տուներնիս գացինք պառկեցանք ա՛յն տպաւորութեան տակ թէ, մեզմէ առաջ ո՛չոք այս յանդուգն փորձը չէր ըրած»։

Մ. Ֆօռ 32 տարեկան է. իր առաջին վերելքը կատարեց 1900ին, դարձեալ Մանչի վրայ։ Զբօսաշրջանները առաջնակարգ մասնագէտ մըն է։ Ինք ալ կը խոստովանի թէ այս վերջին շահատակութեան յաջողութիւնը կը պարտի քաբեքախտութեան մը. առանց որուն կրնար թերեւս այս պահուս քաշուիլ դէպի Ադրիատական ովկիանոս։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ 15 Փետր.—Հորդրդարանին բացման առթիւ գահաճառէն ետք արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնսդաուն, պատասխանելով Մ. Արեւելքի պատերազմիկներուն միջեւ հաշտութիւն մը ձեռնարկելու մասին Լորտ Սբէնս ի հարցապնդման, յայտարարեց թէ անգլիական յեղակարծ միջամտութիւն մը տխուր հետեւանքներ միայն պիտի ունենայ։ Բաւ թէ երբ նպաստաւոր առիթ մը ներկայանայ, կառավարութիւնը պիտի կրնայ միջամտել։ Բոլոր պատերազմին թշնամութեանց պահուն Անգլիա հետեւած է խիստ չեզոքութեան մը. միայն մէկ անգամ վտանգ եղաւ Անգլիոյ՝ պատերազմի մղուելու և այդ ալ Հրի միջադէպն էր։ և սակայն այդ վտանգն ալ ցրուեցաւ նախարարութեան խոհեմութեան շնորհիւ։ Արտաքին գործոց նախարարը կորովի կերպով պաշտպանեց կառավարութեան զինուորական քաղաքականութիւնը և բացարձակապէս յայտարարեց թէ ոչ է մտադրութիւն չունի քաշուելու փոքրամասնութեան մը կամայականութեան կամ հրամանին վրայ։ Նախարարը, ծափահարութիւններու մէջ հարցուց Լորտ Սբէնսբրի թէ վստահ է թէ պիտի կրնայ ստանձնել կառավարելու պատասխանատուութիւնը։

—Լորտերու ժողովը սկսաւ Գահաճառին պատասխան տրուելիք ուղերձին պատասխանութեան։ Արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեց թէ Անգլիական կառավարութիւնը յաջողեցաւ առժամեայ ուղղութիւն մը ձեռք առնել պատերազմական արգիլեալ նիւթերու մասին։ Ռուսեւճարոնական պատերազմին ամբողջ տեւողութեան ժամանակ, Մեծն-Բրիտանիա մէկ անգամ միայն պատերազմի բրնուելու վտանգին ենթարկուեցաւ. և այն ալ ձկնորսանաւերու խնդրոյն պատճառաւ։ Երեսի. ժողովին մէջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը առաջարկեց որ Գահաճառին պատասխան տրուելիք ուղերձին մէջ յիշուի թէ ժամանակ է որ ժողովուրդը իր որոշումը տայ երկու տարիէ ի վեր երկրին մէջ ծեծուող մաքսային խնդիրներու մասին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէ կը ծանուցուի որ գաղանի կը պահուի թէ դէպի հարաւ ո՛ւր գնաց ծովակալ Թոկօ, ճարոնական նաւատորմին գլուխը անցած։

—Ճարոնի ծովային նախարարը հեռաւոր դեկոյցը հաղորդեց Թոքիոյի օտար դեսպաններուն.—«Ճարոնական կառավարութիւնը այժմէն կը ծանուցանէ օտար պետութեանց թէ ճարոնական մարտանաւերը առանց նայելու թէ ո՛ր Տէրութեան կը պատկանին, պիտի ընկղմեն Պալթիկի ռուս նաւատորմին ը՝ կերակցող ածխաբարձ նաւերը, վասնզի անոնք չեզոքութեան հակառակ կը գործեն, ռուս նաւատորմին հայթայթելով ինչ որ պէտք է։»

ԹՕՔԻՕ.—Ռուսք սկսան իրենց հեծելազօրաց չարժումներուն։ 9000 ձիաւոր զօրք, թնդանօթներով մէկտեղ, էկէ երեւց Նիլաս Եանկի արեւմտեան կողմը, 30 մղոն հեռու։ Կը կարծուի թէ իրենց նպատակն է ճարոնական ձախ թեւը պաշարել։ Եզոյի մտերը բռնուեցան անգլ. Աբօյօ և Սոչմեն չոգենաւերը որ ածուխ և պաշար կը փոխադրէին Վլատիվոսթոք։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բեղերպուրկէ կը ծանուցուի թէ պատերազմական Ատեանի մը առջև պիտի քաշուի Բ. բանակին պաշտօնական հրամանատար Զօր. Կրիբէնպէրկ. առանց իր մեծէն արտօնութիւն ուզելու. իր բանակին հրաժարութիւնը ձգած ըլլալուն համար։

—Թոքիոյէ կը ծանուցուի Ռիւգէրի.—Ա. ժամ երեք մասի բաժնուած է ճարոնական նաւատորմը. առաջին մասը կը չրջի Ցորժոզայի մօտերը, և պիտի յարձակի Պալթիկի ռուս նաւատորմին վրայ։ Երկրորդ մասը կը գտնուի Քորէայի մօտերը, և պիտի պաշտպանէ Քորէայի նաւահանգիստները, արգիլելով Ռուսաց զօրահանութիւնը, իսկ երրորդ մասը պիտի հսկէ ճարոնական փոխադրանաւերու վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Փետր. 11ին. 12ին. 13ին, 14ին Ռուսք ռմբակոծեցին չարունակ ճարոնցիներուն ամբողջ կեդրոնական ճակատը, և մէկ քանի խրամներու վնասեցին։ Ամսոյս 13ին, իրենց խրամներէն դէպի ետ քաշուեցան Շա Հոյի վրայ, Լիաոյ-Յոս ի մէկ մասը գրաւող ճարոնցիք։ Ռուսք անմիջապէս գրաւեցին անոնց դիրքերը։ Քիչ ետքը ճարոնցիք ետ եկան կարեւոր ոյժերով և հաստատուեցան այս գիւղին առաջակողմը։ Ռուսերու խրամներուն մէկ մասը գրաւելէ վերջ։ Ճարոնցիք չկրցան ետ մղել Ռուսերը. որ կը մնան իրենց գրաւած դիրքին մէջ։ Երկու կողմերուն ալ կորուստը մեծ է։ Մուգէնէ կը հեռագրուի թէ ամսոյս 13ին ճարոնական աջ կեդրոնին դէմ սաստիկ թընդանօթաձգութենէ մը ետք ռուսական գունդ մը յառաջ խաղաց և յարձակեցաւ թշնամիին վրայ, Ցէն-Բիա-Բուէ եօթը վերագ հեռու. երբ ճարոնցիք չարժումներ կը կատարէին Շա Հոյի վրայ։ Կռիւը տեւեց մինչև իրիկուն։

—Բեղերպուրկէ կ'հեռագրուի թէ Պալթիկի Գ. նաւաբաժնին մաս կազմող 6 Թորփիլանաւեր երկէ առտու մեկնեցան Լիպաւէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նակազաքիի նաւային գրասենեակ տեսանն ազատ արձակեց Անգլիական «Իսգրի» չոգենաւը որ Զուշիմայի նեղուցին մէջ բռնուած էր ճարոնական Թորփիլանաւերու կողմէ, իբր Սրնկաբուրգ Վլատիվոսթոք ածուխ փոխադրող նաւ։

—Սէուլէն կը հեռագրուի թէ ճարոնցիք կը կեդրոնանան Քորէայի հիւսիսակողմը. Կենսանի մէջ Վլատիվոսթոքի վրայ յարձակելու համար։ Ճարոնական փոխադրանաւեր չարունակ զօրք և ռազմանիւթ կը հանեն Կենսան, որ առ այժմ Վլատիվոսթոքի դէմ կատարուելիք գործողութեանց կեդրոնն է։ Մեծաքանակ պաշար ալ հանուեցաւ Կենսան և աւելի դէպ ի հիւսիս պիտի տարուի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ Գուրպան Պաշամի ծոցին առթիւ չոգենաւորական այցելութիւն տուաւ Բարձր. Շէյխ-իլ-Իսլամ էֆենտիին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարար Զինի փաշայի, Ոստիկանութեան նախարար Շէֆիզ փաշայի, Պարսից դեսպան իշխան Միրզա Բիզա Խանի և ուրիշ պաշտօնական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ժողովը իր վերջին նստին մէջ կարգալոյծ հռչակած է Ա. Թէնթի նախկին հոգեւոր հովիւ Տ. Խորէն քհն. Մուրատեանը, որ ինչպէս գրեցինք հիմա Մանչէսթր քանաքաղաքը եղած է իր անկարգ վարմունքներուն համար։ Այս որոշումը Գասրիարքարանէ հաղորդուեցաւ Եւրոպայի Առաջնորդ Տ. Դէորգ եպս. Իթիւճեանի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Կրօն. և Գաղ. ժողովներու հաստատութեան Գասրիարքական կանոնագիրը դրկուեցաւ։

ՇԱԳԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ տերունի քահանաներէն Տ. Մելքիսեդեկ քահանայ վախճանած է 70 տարեկան։ Յունուար 13ին։ Յաջորդ Կիրակի օրը Տ. Վարդան վրդ. Ս. Գասարագ մատուցած է և առաջնորդ Տ. Սմբատ Մ վրդ. օծման արարողութիւնը կատարած և յուզարկաւորութեան դէպին ալ ներկայ գտնուած է։ Հանգուցեալը քահանայ ձեռնադրուած էր Սեբաստիոյ նախկին առաջնորդ Տ. Կորապետ եպս.էն, Գարապ

զի Ս. Նշան եկեղեցիին վրայ։ Յետոյ Գարահիսարի ժողովրդին խնդրանաց վրայ քաղաք գալով տեղւոյն Մայր եկեղեցիին մնայուն քահանայ եղած է։ Բառասուն տարի հովուած է ժողովուրդը և վերջերս իր ծերութեան համար միայն հանգստանն կոչուած էր ուխտուն ղրչ. ամսականով՝ Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Գետրոս արքեպ.ին, որ վերջերս հոն գացած էր իբր քննիչ։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Ալանեան խնդրած է Պատրիարքարանէն որ արտօնէ Տ. Արիստակէս վրդ.ը Պոլիս գալով իր առողջութիւնը դարմանել տալու՝ միայն երկու ամսուան համար։ Ինչպէս գրեցինք արդէն Ս. Պատրիարք Հայրը արտօնած էր յիշեալ վրդ.ին Պոլիս գալը։

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ կը ծանուցանենք թէ կայս. Պալատան թարգմանութեանց բարձր դիւանին անդամ կարգուած է Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Վսեմ. Արամ Ամիլ պէյ. Կայս. այս բարձր գնահատումը արդար վարձատրութիւն է Ն. Վսեմութեան արժանիքներուն և գնահատելի կարողութիւններուն, որոնցմով այնքան օգտակար և արդիւնաւէտ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է։ Ի սրտէ կը խնդակցինք Ն. Վսեմութեան Կայս. այս բարձր շնորհին արժանանալուն համար։

ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ Ցանձնաժողովը այսօր Ս. Պատրիարք Հօր ընակարանին մէջ հրաւիրուած է նիստ գումարել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ կը գրեն մեզ. — Բիւզանդիոն իր 2532 թիւին մէջ «Երուսաղէմական Լուրեր» վերնագրով կարգ մը անհիմն լուրեր հրատարակած էր։ Հակառակ պատշաճութեան յիշելով ներսէս աբգեպ ի խոր ծերութիւնը և զայն մինչեւ հարիւր տարուան բարձրացնելէ վերջ. կը հաստատէր Մամբրէ Եպիսկ. Մարկոսեանն ալ տասնօս հոյակել, որուն անբասիր կեանքը յայտնի է բոլոր ազգայնոց։ Կը յիշէ նաեւ բարեպաշտ տիկնոջ մը գալուստը, և քանի մը տարի առաջ չենք մը շինուելու համար նուիրած երեք հարիւր ոսկին և կը յարէ թէ, այդ գումարը փոխանակ իր նպատակին գործածուելու, մատակարարութեան հաշոյն գործածուեր է։ Բարեպաշտ Տիկինը քանի մը տարի առաջ կը խոստանայ հինգ հարիւր ոսկի տալ եթէ իրենց անուամբ չենք մը շինուի, և կանխիկ երեք հարիւր ոսկի կուտայ։ Երեք հարիւրն ալ կը խոստանայ տալ։ Նոյն Տիկինը Դեկտ.16ին հ.ս կը ժամանէ Տիկին Գուլ.մեանի հետ (թերեւս մնացած երկու հարիւր ոսկին տալու նպատակաւ). իրենց ժամանումէն քանի մը օր վերջը հիւրընկալ Աթանասս վրդ. խօսակցութեան մը միջոցին կ'ըսէ թէ «այդ գումարը իւրացուցած են Երէցեան Սրբազան և Ղեւոնդ վրդ.»։ Այս լսելով Տիկինը Ղեւոնդ վրդ.ի կը դիմէ և անիկա արձանագրութեանց տոմարը բանալով կը մատնանշէ երեք հարիւր ոսկին, որով յարկաբաժին մը չինուած է Նոր Օթէլին մէջ։ Տիկինը շնորհակալութիւն յայտնելով կը մեկնի՝ և Գուլ.մեան Տիկնոջ հանդէպ ունեցած անպատշաճ արարքէ մը վրշանալով կը պատուիրէ Հայր Աթանասին ոտք չկոխել այլեւս իրենց սենեակը։ «Երուսաղէմական Լուրեր» հեղինակը (Մեսրոպ վրդ.) «մատակարարութեան հաշոյն գործածուած է» ըսելով կ'աշխատի թերեւս տիկնոջ միտքը պղտորել, որ դէս զի մնացած երկու հարիւր ոսկին չսայ և գուցէ տուածն ալ ետ առնէ, ու ասով ապացոյց մը ունենայ պախարակելու Երէցեան Սրբազանը և Ղեւոնդ վրդ.ը։ Այս է մեր վանքի օգուտը խորհողի մը մոտուցած ծանրութիւնը և այսպիսիներո՞ւն ձեռքն է որ պիտի անցնի վանքի ղեկը, չա՞ կը ցաւինք։ Տիկինն ալ խիստ վիրաւորուած է այս արարքէն, տեսնելով իր դրդոն նուէրին ի՞նչ ոյն փոյոյ հրաշակիրը։ Այս և այսպիսի գրութիւնները վանքի նուիրատուներուն թիւը պակասեցնել ուրիշ օգուտ մը չունին և չեն ալ կրնար ունենալ, ահա այս է նշմարտութիւնը զոր բա՞ Աւետարանական առաձիր թէ «գողը գօրաւոր ըլլայ ան տէրը կը բռնէ» փութացեր են հրատարակութեան տալ Ժողովրդեան դիրատանութենէն օգտուելով։

ԳՈՒՄԱԳԱՌՈՒԻ ԴՐՍԻ Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել Թէֆէյլիզ Գրատան տէր Բարսեղ Բէշիչեան էֆ.ի որ իր հրատարակած «Ընդարձակ Աշխարհացոյց Տախտակներ»ու ամէն տեսակներէն երկերկու օրինակ նուիրելով Գում Գաբուի դրսի երկսեռ վարժարաններուն՝ աղքատիկ ուսանողաց կարեւոր մէկ պակասը լրացուցած է։

ԹՕՓ-ԳԱԲՈՒԻ Լեւոնեան և Վարդուհեան վարժարանին հետեւեալ աշակերտները Գալֆեան Որբանոցին նուիրած են 72 ղրշ.։ Լուիզ Էպարուկ Կերմինէ Աշճեան, Մկրտիչ և Արքաքսի Գրիգորեան, Ռուբէն, Լեւոն, Ազգանուշ և Աշխէն Օննիկեան. Տիգրանուհի և Վահրամ Ֆիլիքեան 10ական, Վահրամ և Ովանէս Թազուրեան. Թաթուլ և Արմէն Տէր Անդրէասեան. Սիրանուշ և Էլիզա Համպարեան, Արուսեակ Ց. Դանիէլեան. Հայկ Քիւրքճեան, Խաչիկ Խանճեան 5ական և Եազիկ Գրիգորեան 2 ղրշ.։ Նաեւ Դէորդ և Բարուկ Արմէնեան 5ական։

ՄԱՆՕԹ ՉՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Պ. Հայկ Կիւտէնեան, որ այնչափ փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահներուն մէջ իր տուած նուագահանդէսով, այս անգամ Դաւը գիւղի ձմեռնային թատրոնին մէջ ձայնակեն և գործիական երեկոյթ մը սարքած է, որ տեղի պիտի ունենայ Փետր. 17/2 Մարտին, ժամը 8½ին (Ը. Ե.), մասնակցութեամբ Տ. Սէվասթիսթի։ Ցայտագիրը շատ ճոխ կերպով պատրաստուած է և կը պարունակէ նշանաւոր երգահաններու կտորներ։

ՖԻԼԻՊԷ կը գրեն մեզի. — Եզան երբեմն երկու, երեք տարբեր դպրոցներ Քրիլիսի մէջ՝ իւրաքանչիւրը իր ասպիճանին մէջ օգտակարութիւն ցոյց տալով ու եզան տարիներ ալ որ միակ չնորհքով դպրոց մը իսկ չգըտնուեցաւ։ Այս տարի տեղւոյս դըպրոցը նորէն կարի փայլեցաւ չնորհիւ այն անկեղծ աշխատանաց որոնք կը թափուին ժողովրդեան՝ մանաւանդ քահանայի ու թաղականի կողմանէ և ալ աւելի Կաթողիկոսական Աթոռակալ Թորոս էֆ. Զաղլասեանի կողմէն, որ շատ անգամ իրեն անձնականէն կուտայ դասատուներուն թոշակները։ Ինչպէս եկեղեցւոյ չինութեան վերաբերեալ ծախքերը. (յետոյ ստակ գտնուած ատեն ստանալու պայմանաւ). Դպրոցը ինը դասարան ունի հիմա մանկապարտէզի կարգն ալ մէջը ըլլալով։ Եօթը մնացեալ վարժապետներ կը դասախօսեն ծրագիրը կը համապատասխանէ Կիլիկեան Բարձրագոյն Նախակրթարաններու ծրագիրներուն և շրջանաւարտ ուսանողը կրնայ ընդունուիլ Ամերիկեան Գոլէճներու չորրորդ դասակարգը (Fereshman)։ Կուսանին Հայ. Օսմ. և Անգլ. լեզուներ. թուաբանական, գրահաշուի. տարրաբանութեան, աշխարհագրութեանց վերաբերեալ գիտութիւններ են.։ Վարժարանը 14,000 ղրշ.ի մօտ ծախք ունի այս տարի որուն հարիւր 6000 ղրշ.ը կրնայ աշակերտներէն գանձուիլ մնացեալները ժողովրդային նուիրատուութենէն կը գոցուի։

ԱԶԴ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Այրի Տիկին Մարիամ Հաքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին Ազն. Ցակոբ էֆ. Տիլսիզեան։ Տիկ. Նուրիէ Օհանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ ալ մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Բարսեղ էֆ. Գազազեան։

ՀԱՑ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԻՆ.— Մայրաքաղաքիս Կանանց Քրիստ. ժողովին տարեկան գումարումը տեղի ունեցաւ Դշ. օր։ Ներկայ տարիին համար Գործադիր յանձնախումբին անդամ ընտրուած են. Տիկնայք Ա. Ա. Պետիկեան՝ ատենապետ, Ա. Գ. Գաբրիէլեան՝ ատենադպիր. Մ. Ս. Մարտիկեան՝ հաւաքիչ-գանձապետ, Ս. Ց. Անդրէասեան և Մ. Ս. Իզմիրլեան։ Երիտ. Քրիստ. Ժողովը վերջացող տարիին մէջ բաժնեգիներէ ունեցած է 345դ.։ Եւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ըրած է.—60 դ. Աւետարանական գործին ու 54 դ. Առաքաքարի Բողոքական ժողովուրդին՝ իր նորակառոյց եկեղեցիին չինութեան առթիւ։ Ժողովին ներկայ անդամներուն թիւն է 28։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Երբ գրեթէ ամէն օր թերթերու սիւնակներուն մէջ անպակաս են քահանայական չահատակութեանց ցաւատմութիւններ, կ'արժէ որ անոնց իր օրէնքին հաւատարիմ և կոչման վայել գործերն ալ յիշատակուին ի քաջալերութիւն։ Այսպէս Սամաթիոյ քահանաներէն Տ. Անանիա քահանայ Ցակոբեան մարդասիրաբար և առանց ոեւէ նկատումի խնամած է աղքատ ընտանիքի մը որոնի հատորը որ այժմ մեռած է։ Գրեթէ ամէն առաւօտ աղքատ հիւանդին այցելելով անոր ծիւրած մարմնոյն մնունդ և ցուրտէն զայն պատսպարելու համար պէտք եղած ծուխը հայթայթած է, առանց փոխարինութիւն մը սպասելու։ Մխիթարական և մաղթելի չէ՞ ունենալ Սամաթիոյ Տ. Անանիային նման ազնուասիրտ քահանաներ որոնք Քրիստոսի խօսքին հեռեւելով, խեղճ ու աղքատ հիւանդներու օգնութեան կը հասնին։ Օրինակելի չէ՞ յիշեալ քահանային վարմունքը հանդէպ այնպիսի մէկու մը որ մահուան և կենաց մէջ տարուբերած միջոցին չէ ունեցած պէտք եղած նիւթական կարողութիւնը վայրկենապէս բժիշկ մը բերելու և չէ ուզեցած այս եղանակին մէջ ամէնէն աւելի պէտք եղածը. — մի քանի կտոր ածուխ. ցուրտէն պատսպարելու համար իր մաշած ու ծիւրած մարմինը, մինչդեռ չեն պակսիր այնպիսիներ որոնք իրենց աղքատ և հիւանդ ծուխին դուռը ոչ թէ ձեռք չեն առներ այլ նոյն իսկ այդ փողոցէն ալ չեն անցնիր։

Շնորհակալութիւն նաեւ նոյն թաղի Աղքատախնամ մարմնոյն և Մխիթար Միհրան էֆ.ի, որոնց առաջինը իր կարողութեան ներած չափով տարբերութիւն դրած երիտասարդին սընունդ հայթայթած և երկրորդը յուղարկաւորութեան տխուր արարողութեան պէտք եղածէն աւելի հոգած է։

ՄԻՀՐԱՆ ՊԷՀԱՋԵԱՆ

Սկիւտար

ՀԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

Նախընթաց կիրակի գիշեր Իզմիրի Հիւբ Օդէին մէջ տեղի ունեցաւ Յովհաննէս էֆ. Ղ. Փանոսեանի Պատգարութիւնը Օր. Գէորգիանէ Պ. Գասպարեանի հետ. երկու կողմի ազգականներու և բարեկամներու ներկայութեանը։ Փանոսեան էֆ. ծանօթ և սիրուած դէմք մըն է թէ՛ Պոլսոյ և թէ Իզմիրի ու Մանչէսթրի առեւտրական հրապարակին վրայ։ Իսկ հարսը մտքի ու արտի ազնիւ յատկութիւններով օժտուած և ընտանեկան ու դպրոցական դաստիրարկութիւնովչնորհազարդուած է և իր այս հանգամանքներովը կը խոստանայ ըլլալ բարի տանտիկին մը։

Այս առթիւ բազմաթիւ շնորհաւորական նամակներ ու հեռագիրներ ստացան Տէր և Տիկին Փանոսեան։ Հարսը ստացաւ նաեւ թանկագին նուէրներ։

Փանոսեան էֆ. գովելի խորհուրդը ունեցաւ օրի-ակելի պարգութեան մէջ կատարելու հարանեկան հանդէսը և այս առթիւ հացկերոյթ մը տուաւ հազար եօթանասուն աղքատներու։

Մեր շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսիններուն և իրենց պարագաներուն։

ՎԻԼԼԱՌ չօքօլան գնեցէք ու կարդացէք Դ. երեսի ծանուցումը

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

16 Փետրվար 1905

Ֆրանս. 3% Français	99	87
Բէժի (Tab. Turcs)	362	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	90	17
Երկաթուղի (Lots Turcs)	131	75
Պանք Օթթ. (Banque Ott.	599	
Թրանսվաալ (Transvaal)	95	—

Բարսեղ էֆ. Օհանեան, Տէր և Տիկին Գ. Տրենց Մարգարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Ս. Մէյմարեան, Ազնիւուհի, Սաթենիկ, Արտաշէս և Արաքսի Օհանեան. Մուրատ Մուրատեան, Ուզուրեան. Մալխասեան։ Հաճի Կարապետ էֆ. Օհանեան, Թէքէեան, Թէլեֆէեան և Տարեան ընտանիքները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որ հաճեցան ներկայ գտնուիլ Տիկ. ՆՈՒՐԻԷ Բ. ՕՀԱՆԵԱՆԻ (կողակից Բարսեղ էֆ. Օհանեանի) յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին անձամբ կամ գրով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 3 փետրվար Հինգշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան	37¼-37½	փարա
» երկրորդ »	36½-37	»
Մախլութ »	34-35½	»
Զավտարը »	32-33	»
Սերթ առաջին, օխան	34 -35½	փր.
» միջին տեսակ	32-33	»

Այսօր ժամանեց 19 վագոն ցորեն Ա. Նաստաս։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրմա Ա. պարկը	70-71	ղշ.
» » Բ. »	67-69	»

ԹԵՓ

Օխան 18—18½, փարա։

ԳԱՐԻ

Բէօստէնէճ 12—12¼ ղրշ. դրիւբ Մերսին և Ռումելի 11—11¼ »

«Ատամնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»
Կարդալ Դ. երես

ՆԵՐՔԻՆ

ՔԱՐԱՓԵՐԸ ԵՒ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.— Մաքսային վերաքննուչ Հասան Ֆէհմի Փաշայի նախագահութեամբ կազմուած էր յանձնաժողով մը որուն պաշտօնն էր քննել Պոլսոյ և Ղալաթիոյ քարափներուն վրայ մաքսատուններու և մթերանոցներու չինութեան մասին Պոլսոյ քարափներու ընկերութեան պայմանագրին տրամադրութիւնները և տրամադրելի մնացած գետիններուն գործածման եղանակը։ Այս յանձնաժողովը աւարտեց իր աշխատութիւնները և Ընկերութեան հետ իր համաձայնութիւնը, երկու կողմէն ստորագրուած, ղրկուեցաւ Բ. Դուռ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան այս տարուան հաւոյթները չատ գոհացուցիչ են։ Յաւելեալ հաւոյթներէն Օսմ. Կառավարութեան ինկած բաժինը կը հասնի շուրջ 200,000 ոսկիի նշանակելի գումարին։ Այս գումարը առաջիկայ Մարտին պիտի յանձնուի կառավարութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԴՈՐՈՇՈՑ նախարար Մէմուտ փաշա որ հիւանդ էր, ապաքինեցաւ և Պայրամի առթիւ Կայս. Պալատ երթալով իր երախտագիտութիւնը մատոյց արժանացած Կայս. հոգածութեան համար։

ՖԷՀԻՄ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշանը չնորհեց Իր մասնաւոր թիկնապահ զօր. Ֆէհիմ փաշայի, անոր հաւատարմական ծառայութեանց համար։

ՁՕՐՈՒՄԻ կառավարիչ անուանուեցաւ Գոսովայի և Մանաստիրի նախկին քաղաքային քննիչ Բէքմէզ փաշա։

ՀԱՍԱՆ ՓԱՇԱՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Պէյլիկթաշի զինուորական հրամատար հանգուցեալ Հասան Փաշայի գերեզմանին վրայ մասնաւոր «Թիւրպէ» մը չինուի։ Հասան փաշայի գերեզմանը կը գտնուի Պէյլիկթաշ, Խարէտային Պարպարոսա փաշայի դամբարանին պարապէզին մէջ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՀԱՍՈՑԹՆԵՐԸ.—Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ այս տարի Թուրքիոյ երկաթուղիներուն հաւոյթները թէեւ բաւական աւելցած են, սակայն Էնկիւրիի գիծին հաւոյթները նախորդ տարիներուն բաղդատմամբ պակսած են, Ցանձնաժողով մը կազմեց անոր պատճառները քննելու համար։ Այդ Ցանձնաժողովին նախագահն է նոյն նախարարութեան երկաթուղիներու վարչութեան Տնօրէն Խայրի պէյ, և անդամներն են մասնագէտ խորհրդական Սերվիչէն էֆ., արհեստներու Տնօրէն Խուլուսի պէյ, երկաթուղիներու վարչութեան Տնօրէնի օգնական Մարկոսեան էֆ. և ճարտարագէտ Մուսթաֆա էֆէնտի։

ՁՕՐ. ՍԹԷՕՍԷԼ երէկ Բորթ-Սայիտ մեկնեց և անմիջապէս Սեն-Նիքոլա շոգենաւով ճամբայ ելաւ դէպի Օտեսա։ Տեղւոյն ֆրանսական գաղութը փայլուն ընդունելութիւն մը ըրաւ և ծաղկեփունջ մը նուիրեց։

ՌՈՒՍ դեսպանատան խորհրդական Մ. Սվէչին առջի օր արձակուրդով Իտալիա մեկնեցաւ։

ՆԻՒՅՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Յոյն Օրթոտոքսներու Պատրիարք Տ. Թոթիոս Ֆայոս մեկնեցաւ հոն կառուցուած եկեղեցիին օծումը կատարելու համար։

—Իտալացի երեսփոխան Մարէնի, որ միեւնոյն ժամանակ շաքարի մեծ գործարանատէր մըն է. Եգիպտոսի մէջ պատրաստութեան իտալական ընկերութիւն մը պիտի կազմէ եղեր։

—Սուլտանի մէջ մաքսատուն մը հաստատուեցաւ, առեւտրական դիւրութեան համար։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ. — Կայս. բժշկական ժողովը առջի օր բացառիկ նիստ մը գումարեց ժողովին դիւանը վերակազմելու համար։ Կարդացուեցաւ անցեալ շրջանին մէջ ժողովին աշխատութեանց տեղեկագիրը։ Քուէարկութեան ձեռնարկուելով 1905-6 տարուան համար կազմուեցաւ դիւանը հետեւեալ կերպով.—Տօքթ. Սթէքուլիս, Նախագահ. փոխանախագահներ, Տօքթ. Եաղուպեան և Թրանթաս, ընդհ. քարտուղար Տօքթ. Անարէ Անթիքաս, մասնաւոր քարտուղարներ՝ Ծանօթ Կնախտաբոյժ-վիրաբոյժ Տօքթ. Մալխասեան և Տօքթ. Բալլիտիս, գանձապետ՝ Տօքթ. Խրիսթոֆորիդէս. մատենադարանապետ՝ Տօքթ. Անտոնաքօրալս։ Բժշկ. ժողովին մէջ Հայ անդամներուն նուազութեան հակառակ, խիստ գոհունակութեան առիթ մըն է որ Դիւանին ընտրութեան մէջ առաւելութիւն կը չահին երկու Հայ բժիշկներ՝ Տօքթ. Եաղուպեան և Տօքթ. Մալխասեան, որ դեռ երիտասարդ է սակայն արդէն իսկ գեղեցիկ անուն մը չինած է իրեն՝ Պոլսոյ բժշկական դասուն մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՆՔԻՆ.— Լեվանդ կ'ըսէ թէ նոր հաստատուելիք Արեւելեան Պանքային հպատակութիւնը հելլենական պիտի ըլլայ թէեւ, բայց պիտի գտնուի նաեւ Գերման պատասխանութեան տակ, քանի որ գերմանական չահեր ալ կը ներկայացնէ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Թուրքերը խօսելով Հիճազի երկաթուղիին վրայ, կ'ըսեն թէ բացի ուխտաւորներու փոխադրութենէն առեւտրական և զինուորական տեսակէտով ալ մեծ օգուտներ կ'ընծայէ։ Անցածները Սիւրիայէն Աքաբէ ղրկուելիք 24 վագոնները մեծ դիւրութեամբ Մաան տարուեր են երկաթուղիով։ Մաանէն անդին չինութիւնները կանոնաւորապէս առաջ կը տարուին։

ՄԱՀ.— Նաբոլիէն կը հեռագրեն թէ Հանր. Պարտքի Վարչութեան իտալական պատուիրակ և Պոլսոյ իտալական առեւտր. սենեակին նախկին նախագահ Կիչչիոլի մարքիզը մեռած է։ Մարքիզը հիւանդ ըլլալով, վերջերս Նաբոլի գացած էր օդափոխութեան։ Հրամատար Պէրժէ, ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց ընտանիքին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կողմէ։

ԻՒՂԵՐԸ ԵՒ ԿԱՐԱԳՆԵՐԸ.— Կառավարութիւնը ամէն միջոց կը խորհի տեղական իւղերու եւ կարագներու վաճառականութեան զարգացման համար։ Բայց հակառակ սաոր օտարներն են որ կը չահին տակաւին եւ օտար իւղեր եւ կարագներ են որ կուգան Թուրքիա, որոնց քանակը տարին կը հասնի 2 միլիոն քիլոկրամի։ Թուրքիա իսկապէս երկրագործական երկիր՝ առատ կաթ ունի եւ աշխատութիւնը ազան է, բայց դարձեալ տեղական իւղերը չեն կրնար մրցիլ օտարներուն հետ, հակառակ անոնց փոխարդէքին եւ մաքսի ծախքերուն։ Ասոր պատճառը կը նկատուի նախ ապրանքին ընտիր տեսակը եւ երկրորդ վաճառականներուն աւելի անոնց յարիլը։ Տեղական իւղերու այս ճարտարարուեստի զարգացման համար օսմանցի արտադրիչները պէտք է ի վիճակի ընել լաւ ապրանք արտադրելու, նոր մեթոտներ սովրեցնել անոնց, եւ վաճառման եւ սպառման դիւրութիւններ տալ։ Հաղորդակցութեանց արագ միջոցներն ալ տեղական իւղերուն սպառումը պիտի դիւրացնեն երկրին մէջ, որ այլ եւս ներածելու տեղ, պիտի կրնայ արտածել։ Իւղերու և կարագներու տեսակին ալ պէտք է հոգ տանիլ, քանի որ ամէն մնունդի պէս, իւղերն ալ կը խարդախուին միշտ և օտարչատ մը նիւթեր կը խառնուին։ Այ։ մասին արդէն կառավարութիւնը միջոցներ ի գործ կը դնէ։ Հետեւաբար, կ'ըսէ Լէվանդ, երկրին համար կարեւոր չահ մըն է կարագի ճարտարարուեստին ուժ տալը, եւ այժմ որ Ռուսիոյ պատերազմին պատճառաւ իւղերը սղելու հակամէտ են, պէտք է առիթէն օգտուիլ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ռուսական ընդհ. հիւպատոսը, անցածները սեղան մը առաւ որուն ներկայ եղան կուսակալ Նազըմ փաշա, պարսկական ընդհ. հիւպատոս Իսաք խան, անգլ. փոխ-հիւպատոս Մ. Շիրլի Ֆ., անսակն փոխ-հիւպատոս Տիգրան էֆ., Նահանգին պաշտօնատարները և այլն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՃԻՐ ԹԷ ԱՆԶԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Բարիզի մէջ Մօտիանօ անուն հրաւատի մը անձնասպանութիւնը գրած էինք։ Այս Մօտիանօն Իզմիրի մէջ հաստատուած Մ. Շարլ Մօտիանօն էր որ Բարիզ գացած էր վերջերս։ «Ժուրնալ տը Սալոնիք» այս մասը ոճիրի մը կը վերագրէ քան թէ անձնասպանութեան։ Նոյն թերթը ասպէս կը գրէ.— Մ. Շարլ Մօտիանօ միշտ իր վրայ կուենար զոհարեղէններ և ծանրագին իրեղէններ, որոնց արժէքը կը հասնէր հազարներով ֆրանքի, բացի իր դրամապանակէն, որ միշտ լեցուն էր մեծ գումարներով։ Դարձեալ մը ձգեցին զայն, խարէութեան մը զոհ գնաց, բացարձակապէս յայտնի չէ։ Մէկ պիտի հաստատէ ոճիրը որ այնքան բացայայտ է։ Այս պատճառաւ արդէն զոհին ընտանիքը խնդրեց Բարիզի ոստիկանութենէն մանուան պարագաները խիստ կերպով քննել և հեղինակները երեւան բերել։

ԱԶԻՏԱՅԻ ԱՐԿԱՏ.—Էրզրումի նահանգին Բէյբիտ գաւառակին Խոտորջուր գիւղին Գիսակ թաղէն երկաթագործ Գրիգոր և տղան՝ 22 տարեկան երիտասարդ մը, նոյն գիւղին մօտ որսորդութիւն կատարելու ատեն, դիպուածով ժայռէ մը վար գլորելով մեռեր են։

ՈՂԽԱՐԻ ՏՈՒՐՔԻՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Բ. ՄԱՍ

Ոչխարահամարը եւ ֆինութիւնը ի՛նչպէս պիտի կատարուի

Յօդ. 7.— Ամէն տարի որոշեալ ժամանակէն (տես 2րդ յօդուած) 15 օր առաջ գիւղերու մուխթարներուն և Ներոց ժողովին կողմէ երկու տոմար պիտի պատրաստուին՝ նշանակելով իրենց գիւղին սահմանին մէջ գտնուած ոչխարներուն և այծերուն քանակը, տէրերուն անունները և անոնց յայտարարութեանց համաձայն կատարուած քննութեանց արդիւնքը։ Այդ տոմարին մէկը Մուխթարին միջոցաւ գաւառակին կեդրոնը պիտի տարուի։ Գիւղի մը մէջ եթէ թուքերէն գրող ու կարդացող անձ չը չգտնուի, այդ պարագային տոմարը կարելի է ուրիշ լեզուով մը պատրաստել։ Եթէ և ոչ մէկ լեզուէ գրել կարդալ գիտցող չըլլայ, ոչխարներուն և այծերուն քանակը «չէթէլէ»ներու վրայ նշանակուելով, մուխթարը զանոնք գաւառակին կեդրոնը տանելով Իտարէի ժողովին պիտի յանձնէ։ Ժողովը առնց համաձայն երկու օրինակ տոմար մը պատրաստելով Մուխթարին կնքել պիտի տայ։ Գիւղերէն եկած տոմարները ու «չէթէլէ»ները Իտարէի ժողովին կողմէ կնքուելով պիտի պահուին։ Տոմարներուն կրկին օրինակները մէկիներու և եկեղեցիներու բակերուն մէջ պիտի կախուին։

8 — Ոչխարահամարի որոշեալ ժամանակէն 8 օր առաջ նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած տոմարը կամ «չէթէլէն» չբերող մուխթարը, եթէ հարկեցուցիչ պատճառ մը չկրնայ ցոյց տալ, պաշտօնանկ կ'ըլլայ։

9.— Ոչխարահամարը 20 օրէն պիտի աւարտի պարտաւորիչ կերպով։

10.—Ոչխարահամար կատարող հարկահաւաքներուն պիտի տրուի տպագրուած տետրակ մը և ընկալագիրներ՝ որոնք կնքուած են Իտարէի ժողովներուն կողմէ։ Պաշտօնեաները ատոնցմէ զատ ուրիշ թուղթի վրայ հաշիւ պիտի չգրեն։ Քննիչ պաշտօնեաները ընդհանուր կերպով անեղծ մէկան պիտի գործածեն տոմարներուն և ընկալագիրներուն համար։ Այդ տոմարները պէտք չէ աւրուին, քերթուին և կամ բոլորովին սեւցուին. եթէ սխալ մը ըլլայ, նախորդ գրուածին վրայ տեսնուելու ատիճան գծուելով, ճիշդը պիտի գրուի։

(Շարունակելի)

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկ գիշեր ուս ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները։

ԼՈՆՏՈՆ, 16 փետր.— Ճաքոնական տոր'իզը ճշմարտապէս սկսաւ Վլատիվոստոքի պաշարումը։

—Երէկ Երեսփ. Ժողովին մէջ զրոյց տարածուեցաւ թէ հաշտութեան համար բանակցութեանց սկսուած է Ռուսիոյ և Ճաքոնի միջեւ։

ԲԱՐԻԶ.— Բեթերսպուրկէ բացարձակապէս կը հերքուի Լոնտոնի մէջ տարածուած այն զրոյցը թէ երկու պատերազմիկները կը բանակցին հաշտութեան համար։

— Պալթիկեան Ցրդ նաւաքաժինը երէկ մեկնեցաւ Լիպաւէ, Ծ. Աբեւելք երթալու համար։ Այս նաւաքաժինը որուն հրամատարն է ծովակալ Նիքոլայեւիչ, կը բաղկանայ «Կայսր Նիքոլայ Ա.» զրահաւորէն, «Մովակալ Ուշաքով», «Մովակալ Սենիավին» և «Մովակալ Սբրաքօին» եզերապահ զրահակիրներէն, «Վլատիմիր Մոնոմախ» առաջնակարգ յածանաւէն և կարգ մը փոխադրանաւերէ եւ տանրաբեկներէ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆԷ

3/16 Փետրվար 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	97.25
Ամէնէն բարձր գինը	97.28
» վար գինը	97.14

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	127.50
Երէկուան բարձր գինը	127.75
» վար »	126.87
Բրէմի Ֆոնտիէ Էմիրիէն Ա	298.½
» » » Բ	268.½
Բարսէլ	510.
Պանք Նաս. Կրէս.	430.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.35
Բէյթի պարահաթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.82
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ Լ. Օ.	4.03

Հանրութիւնը շատ վերահասու պիտի ըլլայ հարկաւ թէ ինչո՞ւ լրագիրները մեզի դէմ գրելը օգտակար՝ կարծած են։ Մենք այնպիսիներու դէմ օրինական միջոցներու պիտի դիմենք, եւ մեր փաստաբանները կը վստահացնեն թէ դատը ապահովաբար պիտի վաստկինք։

Մե սկզբունքին դէմ է հրապարակել այն բաղադրութիւնները որոնցմէ կազմուած են,

ՀԱՅԹԱԿԱՆԱՐ

Սակայն համոզելու համար ձեզ թէ մեր ընդդիմախօսները որքան անիրաւութիւն ըրած են, ստորեւ կը հրատարակենք ճիշդ եւ մանրամասն բաղադրութիւնը

ԹԷՅԹԱՍ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒՆ

Silicium	31,1
Aluminium	1,
Plumbum Oxydatum	53.
Calium Carbonicum	12.
Natrum Borucium	2.8
Acidum Arsenicosum	.1
	100

ՊԻՏԻ ՎԱՃԱՐԵՆՔ

100,000 ՖՐԱՆՔ

Պոլսոյ ո եւ է բարեխիղճ հասատութեան եթէ մէկը կարողանայ ապացուցանել թէ վերոգրեալ տարրալուծումը ճիշդ չէ եւ կամ կարողանայ ցուցնել մեր ծախածէն լաւագոյն տիպոյ ադամանդ մը։

ԹԷՅԹԱՍ ԱՄԷՐԻՔԷՆ ՏԱՅԱՄՆՏ ԲԷԼԷՅՍ

288 ԲԵՐԱ ՇԻՏԱԿ ՃԱՄԲԱՅ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

CHOCOLAT

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆ

ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՈԼԱՆ

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱԹՈՂ, ՁՈՒՏ ՔԱՐՔԱՈՎ, ԵՒ ԱՆԽԱՌԹԱԼԻ

Ֆրիպուլկի (Զո իցերիա) քաղաքապետութենէն ընտրուած բժշկական մասնախուզիչի մը հսկողութեան ներքեւ պատրաստուած է։

Ամէն անոնք որ սոյն «Վիլլար» անուն գործարանին կոնֆէտ, նուշով, կոնֆիտ, լանգիլյոլ և դարձ չոքոլան տակաւին չեն կերած, պիտի չկրնան ըսել թէ կերած եմ լաւագոյնն ու համեղը։

ՈՉ ՄԷԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՆԱՑ ՀԱՒԱՍԱՐԻԼ

ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՕԼԱՒԻՆ

Կը ծախուի ամէն տեղ, ի մասնաւորի կը գտնուի հետեւեալ տեղերը

Տեար Թոգաթլեանի Բաթիսարին, Բերա, Տողրուեալ թիւ 290, Մ. Ժ. Բաշայի վաճառատունը, և Թրամվայ ճատէսի Պէքեար փողոցի անկիւնը Անուշավանան Մոսէռնն, Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի Բաշա խանի մէջ հանրածանօթ մանուալեպիճի Հաճի Բէհէլ աղայի քով, կամուրջին վրայ, Վոսփորի շրջեանները, կողմ, ծխավաճառ Առիսթիտի էֆէնտիի խանութը, Պոլիս Եէնի Ճամի Չեռգիմ աէլի դեղօրէից վաճառատունը, Սիրքէճի Թրամվայ ճատէսի Քէօքիւլի խանին անկիւնը մեծ նպարավաճառատունը Գալատիոյ Տեար Տրգատ Թիրգորեանի (օգային կապի ընկերութեան դէմ) դեղօրէից վաճառատունը, եւ Խուզկունտուգ Իսկէլէ ճատէսի Մ. Սիլվէսթրօնի դեղարանը եւայլն։

Կեդրոնատեղիք է Կ. Պոլիս Ֆեցգեան խան

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Է

Mr. C. FROHLICH, Vitalis han, Galata Constantinople

4—20

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՍԻԿԱՌԻ ԲՈՒՂԲԻ

Կայս. Կառավարութեան յորտանութեամբ ծախուին սիկառի Թուղթեր որոնց վրայ կը գտնուին կրնթուզայ պատրաստմերու թիւերը և օր վիճակահանութեան համար արժէք ունեցող։ Այն թիւերը, որոնք Թուղթէն կամ թղթերուն վրայ նշանակուած վիճակահանութեան մէջ ելնեն, պիտի ստանան յիշատակուած գումարները։

Դիտողութիւն. — Ընկերութիւնը ամէն զգուշութիւն ձեռք առած է որպէսզի կեղծարարներու վրայ չգրուին նախապէս չտեսած թիւեր։ Բայց եթէ սիկառի Թուղթերուն առաքման և ժամանման շրջանին մէջ վիճակահանութիւն մը կատարուի, նոնաց ըլլալ որ ի վաճառ հանուած Թուղթերուն վրայ գտնուին այնպիսի թիւեր որոնք արդէն ելած են։ Արդ, այս Թուղթերուն վաճառումը արգիլելու համար, ընկերութիւնը որոշած է 5 ՂՐՈՒՇ վճարել այն ծխողներուն որոնք իրեն կը ներկայացնեն քաշուած թիւ կրող սիկառի Թուղթ մը։ Եթէ գնորդներուն ձեռքն ալ գտնուին այսպիսի Թուղթեր, կրնան ընկերութեան ներկայացուիլ և իրենց տուած 10 փարայի տեղ 5 ղրշ. առնել առ մէն մի սիկառի Թուղթի։

Թէև այս ծանուցումը քանի մը անգամ միայն պիտի հրատարակուի, բայց անոր արամադրութիւնը տեւական պիտի ըլլայ։ 1—5

ԹԷՐՄՕՖԷՆ ՎԱԹԿԱՆԵՐ

THERMOGENE

Պաղէն ծագում առնող բոլոր խիթերու, յօդացաւերու, գաւերու միակ ազդու դարմանն է։ Մկանանց և կիներու բնական ոյժը, կորովը ու գործունէութիւնը կը վերահաստատէ, արեան շրջանը կը դիւրաքնէ և միզաթթու (urates), որ յօդացաւի միակ պատճառն է կ'անհետացնէ։ Թէրմօֆէն Եւրոպայի կարեւորագոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձուած և յոյժ օգտակար ճանչցուած է։ Գործածութիւն, բաւականաչափ կաթ մը վաթկայ կարելու և վրան քացախ, աղի ջուր կամ գոլտնեք ցրուակելով թեթեւ թրջելէ յետոյ ցաւոտ կողմը փակցնելու է։ Ոչ բիծ և ոչ վերք կը թողու ուրիշ դեղերու պէս։ Բոլոր դեղարաններու, դեղավաճառներու և Դ. Օրէրաթիվի մօտ կը կոխուին։ Մեծաքանակ, Պոլիս Անանիասի խան թիւ 26, Մ. Է. Տէրարէս։ 4—10

ՁԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԲՆՏԻՐԸ

Անվարդախ ձկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի Պէրթիի ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամայ կամաց կը վերահաստատէ ոյժը՝ խիստ ակարցած հիւանդներուն և հիմնապէս կը բուժէ արեան ապականութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները, մագաղուութիւնը, խպլը (սբրանա), անարիւնութիւնը, ազգերեան և գլխու վէրքերը, հինցած ռումաթիզմը, ծակր հարբուխը և անոր հետեւանքը եղող թոքախտը, ազգանդամներուն թուլութիւնը, ճզղաձութիւնը, ոսկրներուն ծուռութիւնը, մասնաւորապէս ազգոյժ տալու և աբիւնը-մաքրելու միակ դարմանն է։

Պէրթիի ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմին ընդունած ու յանձնարարած է հանրութեան։ վաստակութեանը, կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ կեդրոնատեղին է Maison L. Frere, 19, rue Jacob, Paris, կեղծը չառնելու համար Պէրթի անունը փնտռեցէք յիւրերուն վրայ։ Ծանր հարբուխի և կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար Պէրթիի ՊԻՒՕՁՕԹՈՎ ԵԱՒՆ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։ 6

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓԱՂԱՐԱԳԱԼԻՈՅ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

50—39

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԻՍՓԷՂԵԼԻ ՄԷՀՄԷՏ ՍԸՏԳԸ ՊԷՅ

Պապը Ալի Ճաssէսի, թիւ 102

ՀԻՄՆԱԴԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Դասական և պայծառական գործառնութեանց դիւրութեան գրասենեակին։

Այս դրասենեակին մէջ կը խմբագրուին ամէն կարգի ազերագիրներ և լրահաներ, կ'ատանձնուին Հայոգուգի և Շէրիի դատարաններու յատուկ դատեր։ Գաւառներէն զրկուելիք 20 ղրուշոց բալի և կամ կանխիկ դրամի փոխարէն, մայրաքաղաքիս պայծառատանց մատուցուած ազերագիրներուն և պայծառնաթղթերուն համար ստոյգ տեղեկութիւններ կը տրուին։ Գաստատան կը տրուի փութով ամէն նամակի։ 3—10

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՎԱՅՐԻ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ

ԵՒ ՏՈՒԱՍԱԹԷՔ ՀԱՄԲԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒԻԱՐԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԿՈՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ

Բ.

ՎԱՅՐԱԴ ԹԷՆԱՄԻՆԵՐ

—Ես ուզէի աղէկ ճանչնալու պէտք չունիմ զձեզ յարգելու համար, պատասխանեցի։ Ձեզ տեսած առաջին վայրկենէս համակրեցայ։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ ժպտելով։ Զի նսանիք։ Երկար ուղեւորութիւն մը ունինք կատարելու։

Հինդ վայրկեան եւաքը, օրարշաւ կը հեռանային։ Ճամբան կեանքս ուարկածներս պատմեցի ընկերոջս։ Այս պատմութիւնը, իր տարօրինակութեամբ, քաւական հաճոյք պատճառեց իրեն։ Նոյն իսկ դիտեցի որ անապատային կեանքի համար ունեցած սէրս յարգանք մը ներշնչեց իրեն հանդէպ ինծի,— ա՛նպիսի յարգանք մը զոր հաւանաբար պիտի չվայելէի ա՛րլպի ալ հարուստ ըլլայի։ Այս տարօրինակ անձնուրաութիւնը մարդը մարդուն համար միայն կը յարգէր և խորին արհամարհանք մը ունէր քաղաքակրթութեան նարած ընկերային ամէն տարբերութիւններու դէմ որոնք չատ անգամ հնչուն բառերու և սեթեւեթեալ երեւոյթներու տակ ծաղրելի ալնչութիւններ և ամենայեարին անկարողութիւններ կը պարտկեն։ Սակայն դիւրին էր հասկանալ որ այս մարդը, արտաքին խիստ երեւոյթներհակառակ, խորապէս ազնուամտնարհած էր մարդկային սիրոյ և քաղաքներու կեանքը և երկար տարիներ յաճախած ըլլալու էր ա՛ոչ միայն ամերիկեան բարձր ընկերութիւնները, այլ նաև Եւրոպա այցելած և ալխարիը իր ամէն երեւոյթներուն տակ տեսած ըլլալու էր։ Իր բարձր և գրեթէ միշտ ազնիւ մտածումները, իր ուղիղ դատողութիւնը, վաղուան և գալնագեղ խօսակցութիւնը հեռացնէ կը չանգրգռէին զիս ու թէեւ իր անձնական ներին վերաբերեալ խնդիրներու մասին կատարեալ լռութիւն պահած էր և նոյն իսկ անունը ըսած չէր սակայն հետզհետէ կը գրաւուէի համակրական զգացումով մը զոր նախապէս ներշնչած էր ինծի։ Առանց այս զգացութեան դէմ պայքարիլ չանալու, կը փափաքէի որ անոր հետ կապակցութիւնս, որ պատահմունքի մը արդիւնք էր, չվազուէր, այլ ընդհակառակն աւելի սերտ և աւելի երկարատեւ ըլլար։ Թերեւս, առանց գիտակցութեան, եսասիրութեան պզտիկ հաշիւ մը կը մտնէր մարքիս մէջ ի մասին այն ծառայութեանց զոր իրեւ ընկերակցուկ ուզեւոր կ'սպասէի անապատին ամէն գաղտնիքները գիտցող մէկէ մը որ եթէ ուզէր կրնար քիչ ժամանակի մէջ հարթել այն բոլոր դժուարութիւնները որոնց պիտի ենթարկուի, իր բացատրութեամբ, ճշմարիտ անապատաբնակ մը ըլլալու համար։ Բայց եթէ այս մտածումը տուգիչ գայութիւն ունէր իմ մէջս, այնքան թաքուն էր որ ես ինքս ալ չէի գիտեր և միտաորէն կը կարծէի հեղանդիլ այն համակրական զգացումին զոր կորովի բնութիւնները կը ներշնչեն մարդուս։

Այսպէս անցուցինք ամբողջ օրը, քնդալով, խօսելով և միշտ յառաջանալով դէպի այն տեղը ուր պիտի գիշերէինք։

—Նայեցէք, ըսաւ ընկերս, մատնանշելով ծուխի թեթեւ ամպ մը որ դէպի վեր կը բարձրանար և երկնքի ամպերուն հետ կը չփոթուէր։ Բանարդէ մը հոն պիտի հասնինք։

—Օրհնեա՛լ է Աստուած. պատասխանեցի, վասնզի ա՛լ յոգնած էի։

—Այո՛, դուք տակաւին երկար արշաւներ ընելու վարժուած չէք, ըսաւ։ Բայց հասկցուեցի՛ւն, քանի մը օրէս կը վարժուիք կ'երթայ։ Բայց ոչէկ միաքս ինկաւ, աւելցուցաւ։ Ինչ էր անունը ձեր առաջնորդին, որ փախաւ, անշուշտ ձեզ կողոպտելով։

—Օ՜հ, չատ բան մը չէ գողցածը,—հրազէն մը, սուր մը և ձի մը որոց երեսը տեսնելիք չունիմ այլեւս։

—Սխալ կը խորհիք։ Թէեւ անասպատը մեծ է։ բայց ձեր կարծածին չափ դժուար չէ գտնել չարագործը։ Անունը ինչ է։

—Գուէնոս Այրէսի մէջ Բիկաչա կ'անուանէին, բայց իր բուն անունը Վէնտաս է։ Այ կողմի աչքը չի տեսներ։

—Եթէ հանդիպիմ իրեն պիտի ճանչնամ։ Բայց տեսաբանիկնքանք։

Արդարեւ մենք քանի քայլ հեռու կ'երթեւեռ չենք մը օրուն ամբողջութիւնը չէի կրնար տեսնել մանապատեռու, բայց որուն տեսքը մեծ հեռաք պատճառեց ինծի յուսալով գտնել հոն այն անկեղծ և մտերմական հիւրընկալութիւնը որ ո՛չ միայն չի մարժուիր, այլ մեծագոյն համեմատութիւններով կը շռայլուի ճամբորդներուն։ Շուները արդէն կ'ողջունէին մեր ժամանումը խլացուցիչ ազաղակներով և մոլեգնութեամբ կը ցատկէին մեր ձիերուն ոտքը։ Վերջապէս կեցանք չենքին առջեւ ուր մարդ մը կար, մէկ ձեռքը ջոն մը և միւս ձեռքը հրազէն։ Ընկերս տեսնելով, այս մարդը յարգալից ողջոյն մը և խանարհութիւն մը ըրաւ։ Այն տան ըստանիրեն լեզուով փոխանակուեցան հիւրընկալութեան նուիրագործուած խօսքերը, որոնց բառական թարգմանութիւնը սա է։

—Կ'ողջունեմ ձեզ, Անարատ Սկայս։

—Ո՛ր յոգացաւ առանց մեղքի։

—Կրնա՞նք ներս մտնել, Տոն Դորիպիս։

—Մտէ՛ք, Սիրեալ տոն Զէնս։ Այս տունը և անոր ամբողջ պարունակութիւնը ձերն են։

Մեր ձիերէն իջանք և 18-20 տարու գրեթէ կիսամերկ երիտասարդ մը, որ իր տիրոջ պտուղն վրայ վազած եկած էր, մեր ձիերուն սանձը բռնեց և տարաւ։ Շէնքը նախնական պարզութեամբ կառուցուած էր և երկու սենեակ ունէր, մէկը ննջարան և միւսը ընդունելութեան սրահ, որ խնամոցի տեղ ալ կը ծառայէր։ Բայց որովհետեւ մեր իջեւանած տունին տէրը հարուստ մէնն էր, չենքէն դուրս, գրեթէ քսան մէտր հեռու, ուրիշ չենք մը կար որ իր մթերանոց կը ծառայէր չորցուելու սահմանուած միսերուն և կաշիներուն։ Հիւրընկալութեան պատիները մատուցուեցան մեզ երկու կիներու կողմէ որոնց մին տանտիրոջ կինը և միւսը աղջիկն էր, ինչպէս ըսուեցաւ մեզի։ Աղջիկը 15 տարու կար և անունը Եւա էր, իսկ մայրը, թէեւ տակաւին երիտասարդ,— առ առաւելն 30 տարու,— գրպոյ հագիւ վերջին մնացորդները ունէր գեղեցկութեան մը որ նշանաւոր եղած ըլլալու էր, բայց չուսով թաղուած էր անապատային ողբալի կեանքի մը հետեւանքով։ Ընկերս մտերիմ բարեկամը ըլլալ կ'երեւէր այս ընտանիքին, օրմէ ընդունուեցաւ ուրախութեան արտայայտութիւններով։ Տոն Զէնս ալ իր կողմէ մտերմօրէն կը վարուէր անոց հետ։

(Շարունակելի)